

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**УЧАСТЬ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ:
ФОРМИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ**

Виконав: магістрант 2-го курсу, групи 8.2812-пуа спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування»
В.В. Ковальов

Керівник: професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, доцент, д.філос.н. Глазунов В.В.

Рецензент: завідувач кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, професор, д.філос.н. Бутченко Т.І.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	11
1.1. Стан дослідження проблематики участі молоді в публічному управлінні.....	11
1.2. Уточнення основних дефініцій щодо участі молоді у публічному управлінні.....	18
1.3. Підходи, принципи та методи дослідження молоді у публічному управлінні.....	26
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	40
2.1. Нормативно-правова регламентація участі молоді у публічному управлінні.....	40
2.2. Організаційний супровід участі молоді у публічному управлінні.....	49
2.3. Міжнародний досвід участі молоді в публічному управлінні.....	59
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	75
3.1. Сучасний стан системи участі молоді в публічному управлінні: регіональний та загальнодержавний аспект.....	75
3.2. Порівняльний аналіз системи участі молоді в публічному управлінні.....	80
3.3. Напрямки та форми удосконалення системи участі молоді в публічному управлінні.....	89
ВИСНОВКИ.....	107
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	113

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет соціології та управління

Кафедра філософії, публічного управління та соціальної роботи

Рівень вищої освіти магістр

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи

_____ Т.І. Бугченко
« ____ » _____ 2023 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРАНТУ**

Ковальову Вячеславу Вадимовичу

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Участь молоді в публічному управлінні України: форми та механізми залучення

_____ керівник

роботи Глазунов Володимир Володимирович, д.філос.н., доцент

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «01» травня 2023 року № 646-с

2. Строк подання студентом роботи 6 грудня 2023 року

3. Вихідні дані до роботи Драпушко Р., Горінов П., Попатенко М. Філик Н. Молодіжна політика України через призму демографічних процесів: стан та тенденції. Демографія і молодіжна політика. 2022. № 1. С. 31–38.

Плотніков П. Партнерство молоді та органів влади – шлях до прискорення соціалізації: Донецьк, 2001. 330 с. Безпалько О. Соціально-педагогічна діяльність молодіжних служб у громадах Великої Британії. Соціалізація особистості. Київ, 2006. (Логос). С.104–113.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. аналіз стану розробленості проблематики участі молоді в Публічному управлінні. 2. Дослідження дефініції участі молоді в публічному управлінні. 3. Аналіз підходів, принципів та методів дослідження молоді в публічному управлінні. 4. Дослідження нормативно-правової бази України щодо участі молоді у публічному управлінні. 5. Проаналізувати організаційний супровід участі молоді в публічному управлінні. 6. Проаналізувати міжнародний досвід і тенденції розвитку молодіжної політики. 7. Аналіз сучасного стану системи участі молоді в публічному управлінні: регіональний та загальнодержавний аспект. 8. Здійснити порівняльний аналіз системи участі молоді у публічному управлінні. 9. Запропонувати шляхи вдосконалення державної молодіжної політики в Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
1 рисунок, 1 таблиця

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Глазунов В.В., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	16.05.2023	16.05.2023
Розділ 2	Глазунов В.В., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	28.08.2023	28.08.2023
Розділ 3	Глазунов В.В., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	10.10.2023	10.10.2023

7. Дата видачі завдання 10 травня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Березень – квітень 2023	виконано
2.	Бібліографічний пошук	Травень 2023	виконано
3.	Розробка основних положень роботи	Червень 2023	виконано
4.	I розділ	Червень – серпень 2023	виконано
5.	II розділ	Серпень – жовтень 2023	виконано
6.	III розділ	Жовтень – листопад 2023	виконано
7.	Систематизація висновків	Листопад – грудень 2023	виконано
8.	Нормоконтроль	Листопад – грудень 2023	виконано

Студент _____ В.В.Ковальов

Керівник роботи _____ В.В. Глазунов

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О.О.Широбокова

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 123 сторінки, 97 позиції у списку літератури.

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА, ГРОМАДСЬКІ СТУДЕНТСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ГРОМАДСЬКА РАДА, МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІЖНИХ ЕЛІТ ТА ДЕРЖАВИ

Мета дослідження: аналіз основних проблем та їх вирішення в процесі залучення та участі молоді в публічному управлінні. Обґрунтування напрямків підвищення ефективності участі в публічному управлінні молоді на сучасному етапі розвитку.

Об'єкт дослідження: система публічного управління України.

Предмет дослідження: участь молоді у публічному управлінні: форми та механізми залучення.

Методи дослідження: теоретичний, імперичний, метод порівняльного аналізу, метод узагальнення.

Новизна дослідження: Виконана магістерська робота – це самостійна наукова праця у сфері публічного управління та адміністрування, в якій отримано науково обґрунтовані результати, що можуть бути використані державними владними структурами та органами місцевого самоврядування.

Гіпотеза: покращити існуючу систему публічного управління можливо за рахунок нових шляхів підготовки молоді та нової молодіжної політики.

Висновки: 1. Визначена необхідність в детальному вивченні основних перешкод на шляху до залучення молоді до публічного управління. 2. Державна політика нашої країни сьогодні має бути спрямована на активне залучення молоді до прийняття управлінських рішень, що в перспективі призведе до появи висококваліфікованих кадрів. 3. Створення правової бази для оновлення керівного складу державної служби, розробку та реалізацію національних, регіональних та галузевих програм із залучення молоді на державну службу.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасному суспільстві нашої держави, яке впродовж тривалого часу залишається трансформаційним питання ефективності молодіжної політики, зумовлені певними викликами сьогодення, що призвело до появи дискусій та потреби глибокого вивчення даної проблеми.

Можна стверджувати, про залежність значною мірою, від організації процесу соціалізації молоді, соціально-економічного та культурного потенціалу суспільства. Адже саме молодь є тим стратегічним ресурсом держави, завдяки високій життєвій активності, змоги швидко адаптуватись та приєднатись до суспільного життя.

Тому задля можливості виконувати певні функції, на кожному етапі свого розвитку, при цьому інтегруючи, розвиваючи та об'єднуючи досвід попередніх поколінь, та мати можливість сприяти суспільному прогресу, для молоді повинні існувати чітко сприятливі умови, які можуть ефективно використовувати її потенціал, знання, навички та вміння для забезпечення сталого розвитку країни.

Про актуальність питання залучення молоді до публічного управління свідчить значна кількість наукових статей та досліджень сучасних науковців. В той час як розвиток молодіжної політики за останні роки доводить, що стійкість демонструють ті держави, які змогли акумулювати та забезпечити продуктивне використання інтелектуальних ресурсів та інноваційний потенціал молодого покоління. Тому одним із важливих завдань державотворення є забезпечення належних умов для повного використання потенціалу молоді та повноцінної участі в усіх сферах суспільного життя.

Проблему молодіжної політики та залучення молоді до державної служби у сучасній науковій літературі досліджувало багато науковців. Серед них є праці як закордонних так і наших вітчизняних учених, зокрема І. Беззуб, М. Гуцулова, Е. Лібанова, В. Малиновський, К. Плоский та інших.

У розділі цієї теми окремої уваги приділено поняттям «молоді» та «молодіжна політика», її характеристика, розглянуто досвід закордонних експертів: Роджера Харта, Енни Ківімае, Сіурала Лассе, Мілмейстер Маріанна та Вільямсон Говард, які досліджували та аналізували європейські практики участі молоді в публічному управлінні.

Тож дуже важливо провести детальний розгляд ролі молоді у державному управлінні та демократичних змінах. Провести аналіз можливостей участі даної групи людей у підготовці, прийнятті управлінських рішень та менеджменту та їх реалізації. Не менш важливо визначити ефективність таких цільових молодіжних програм та знайти шляхи вдосконалення організації та реалізації молодіжної політики місцевими органами влади в Україні.

Вивченням даної проблематики та проведення аналізу питання створення загальнодержавних молодіжних програм в Україні займалися такі вчені як Є. Бородін, А. Гавловська, С. Гринчишин, Л. Кіндрат, Н. Кожушко, О. Ціхоцька, Л. Лозинська кожен з яких зосереджує свою увагу в окремому контексті.

Прагнення до змін шляхом регенерації кадрового забезпечення, упровадження інноваційних підходів у систему публічного управління, новий погляд на професійну діяльність – це не є повним переліком можливостей, які з’являються у процесі залучення та участі молоді в публічному управлінні. Та все ж проблеми можуть виникати на будь якому з етапів, які зазвичай характеризуються не готовністю молодих людей брати на себе відповідальність та долучатися до управлінських процесів.

Отже, на основі вище викладеного матеріалу, темою дослідження було обрано: *«Участь молоді в публічному управлінні України: форми та механізми залучення»*.

Об’єкт дослідження – система публічного управління України.

Предмет дослідження – участь молоді у публічному управлінні: форми та механізми залучення.

Мета дослідження – аналіз основних проблем та їх вирішення в процесі залучення та участі молоді в публічному управлінні. Обґрунтування напрямків підвищення ефективності участі в публічному управлінні молоді на сучасному етапі розвитку.

Основні завдання дослідження:

- аналіз стану розробленості проблематики участі молоді в Публічному управлінні аналіз стану розробленості проблематики участі молоді в Публічному управлінні;
- дослідження дефініції участі молоді в публічному управлінні;
- аналіз підходів, принципів та методів дослідження молоді у публічному управлінні;
- дослідження нормативно-правової бази України щодо участі молоді у публічному управлінні;
- проаналізувати організаційний супровід участі молоді в публічному управлінні;
- брозглянути методи та механізми залучення молоді до публічного управління;
- аналіз сучасного стану системи участі молоді в публічному управлінні: регіональний та загальнодержавний аспект.
- здійснити порівняльний аналіз регіональної та загальнодержавної моделей системи участі молоді у публічному управлінні;
- запропонувати шляхи вдосконалення державної молодіжної політики в Україні.

Інформаційна база дослідження – за основу взяті законодавчі і нормативні документи Верховної Ради України, Укази Президента України та Постанови Кабінету Міністрів України, економіко-соціальні та аналітичні огляди досліджуваної проблеми, інші нормативні документи та дані органів статистики, наукові дослідження та публікації з проблем молодіжної політики, її розвитку та діяльності молодіжної в Україні.

Методи дослідження. Для розв'язання визначених завдань та досягнення поставленої мети було використано комплекс взаємодоповнюючих методів дослідження, зокрема:

теоретичних: у сфері публічного управління, державної служби, психології молоді, соціального розвитку суспільства та соціології управління;

емпіричних: аналіз та синтез використаних джерел, узагальнення опрацьованої інформації, абстрагування за допомогою якого ми виокремлюємо основні моменти залучення молоді до публічного управління, аналогію та моделювання. А також деякі елементи системного, структурно-функціонального та порівняльного аналізу.

метод порівняльного аналізу: порівняння, з окремими методологічними аспектами проблем участі молоді в публічному управлінні з урахуванням зарубіжного досвіду, методів та форм залучення молоді до участі в публічному управлінні Європейських країн.

метод узагальнення: узагальнення практичної діяльності дослідження проблематики участі молоді в публічному управлінні, що дає змогу встановити найбільш об'єктивні форми удосконалення системи з метою підвищення її ефективності.

Наукова новизна одержаних результатів. Виконана магістерська робота – це самостійна наукова праця у сфері публічного управління та адміністрування, в якій ми отримали науково обґрунтовані результати, що можуть бути використані державними владними структурами та органами місцевого самоврядування при опрацюванні основних принципів молодіжної політики, розробці різних нормативних актів, прийнятті управлінських рішень, а також у підготовці цільових програм, пов'язаних з проблемами участі молоді в публічному управлінні, підтримці молодіжних організацій, в освітньому процесі та у процесі залучення молоді до активної участі в житті суспільства.

Теоретичне значення одержаних результатів дослідження становлять положення та висновки, що розкривають зміст понять «молодь», «молодіжна

політика», «участь молоді» та підходів до вивчення категорій молоді, що бере участь в публічному управлінні.

Практичне значення одержаних результатів полягає у виявленні шляхів вдосконалення державної молодіжної політики в Україні, залучення молоді, як соціальної групи до сфери публічного управління. Матеріали роботи й результати дослідження можуть бути використані у роботі органів публічного управління та адміністрування, підтримки молодіжних організацій та в освітньому процесі.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 123 сторінка, із них основного змісту 112 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

1.1. Стан дослідження проблематики участі молоді в публічному управлінні.

Участь молоді в публічному управлінні є предметом широкого дослідження наукової спільноти України та зарубіжних країн, оскільки із розвитком сучасних інформаційних технологій молодь все більше залучається до процесів участі в публічному управлінні держави.

Питаннями молодіжної політики через призму демографічного стану та тенденцій досліджували, у тому числі, Драпушко Р., Горінов П., Попатенко М. Філик Н., де авторами було узагальнено тенденції міграційних процесів у контексті безпекових викликів, узагальнені основні напрямки вдосконалення молодіжної політики, запропоновані шляхи вдосконалення системи освіти молоді [29].

Інституціоналізацією політичної участі молоді в сучасній Україні займався науковець Кавилін О., який вивчав зміст наукових дискусій щодо сутності політичної участі та інституціоналізації політичної участі молоді; молоді як особливого об'єкту і суб'єкту політики, проаналізувати інституціоналізацію політичної участі крізь призму демократичних перетворень в Україні; структуру, специфіку і форми інституціоналізації політичної участі молоді; динаміку політичної участі молоді на прикладі виборчих кампаній в Україні [33].

Парубчак І.О. проаналізував громадянську участь молоді в трансформаційних суспільствах, проблеми, пов'язані із соціально-політичними цінностями, соціально-гуманітарні та політичні аспекти у державній політиці соціалізації молоді на сучасному етапі в Україні та інше [58].

Проблематикою сучасного стану залучення молоді до процесів публічного управління, засад створення належних умов для підвищення інтеграції молоді у ці процеси, аналіз іноземного досвіду державної політики у цій сфері та успішних прикладів ролі молоді у знакових подіях української історії було досліджено Петрівським А. [61].

У свою чергу, Кнітель-Топча В. у своєму дослідженні було проведено аналіз процесу формування та реалізації державної молодіжної політики в контексті державно-управлінської діяльності, а також запропоновано систему пріоритетних напрямів оптимізації системи державного управління щодо імплементації механізмів реалізації державної молодіжної політики [42].

Основою стабільності демократичного суспільства є креативність, динамізм, соціальна відповідальність й компетентність молодих людей. Водночас демографічні зміни, технологічний розвиток і зростання соціальної нерівності ставлять молодих людей в нелегке становище [41].

Постає зростання проблеми відчуття щодо повної реалізації прав людини, особистого розвитку, змістовної громадської участі й інтегрування до суспільства, а також безперешкодного переходу до самостійного життя. До такої категорії людей як правило потрапляють вразливі й маргіналізовані групи молоді [92]. Проте лише освічені, високоморальні, здорові, щасливі молоді громадяни можуть нести відповідальність за майбутнє суспільства [28].

У будь-якій молодіжній політиці світу провідну роль відіграє громадська участь молоді. Це знайшло відображення у двох важливих стандартах Ради Європи Переглянутій хартії про участь молоді в місцевому й регіональному житті і Рекомендації Комітету міністрів про доступ молодих людей до прав.

Адже важливою основою будь-якої демократичної держави є активна участь молодих людей у житті громади та в цілому задля створення розвиненого громадянського суспільства, адже саме воно відіграє ключову роль у впровадженні суспільних змін, урядуванні, яке стане ефективним, в тому числі в управлінні державними справами та вирішенні нагальних питань місцевого значення. Тож йе є їх невід'ємним правом та в той же час важливою

умовою їх успішної інтеграції й незалежності зараз і в майбутньому, як активних, самостійних і відповідальних громадян. Де існуватимуть всі можливості здійснення такими громадянами представництва своїх інтересів та ведення суспільно значущої діяльності, при цьому, беручи на себе відповідальність за спільне благо.

В період розбудови демократичної держави та проведення реформ в Україні відбувається суттєве оновлення інституту державної служби, формування якісно нового кадрового потенціалу, підготовки і залучення молоді до роботи на державній службі. За даними соціологічного дослідження «Молодь України – 2017» для майже 21% молодих людей професія державного службовця є привабливою, при цьому 22% опитаної молоді переконані, що вона сьогодні може допомогти досягнути успіху в житті. Вище за потенціалом респонденти оцінюють лише можливості таких професій, як: бізнесмен, підприємець (51%), юрист (41%), спеціаліст програмного забезпечення і комп'ютерної техніки (36%) та лікар (26%) [53].

Аналізуючи показники щодо частки молоді серед державних службовців різних рівнів, які рахувалися Державною службою статистики лише до 2015 року так як на теперішній момент офіційні дані не оприлюднюються, станом на 01 січня 2015 року, на державній службі перебувало 46,7% молодих жінок віком до 35 років (серед загальної кількості жінок держслужбовців) та 44,0% молодих чоловіків (серед загальної кількості чоловіків держслужбовців). В той час як 15 % становила середня кількість осіб які щороку було прийнято на державну службу, у той же час 16 % від загальної кількості державних службовців становила плинність кадрів.

Наразі відбувається реформа державної служби, у процесі якої відбувається оновлення та омолодження кадрового складу органів публічної влади усіх рівнів та гілок. За результатами опитування, проведеного громадськими активістами, 50% кандидатів на посади в державній службі – молоді активні люди 25–35 років [77].

Отже участь молоді в управлінській діяльності вирішуватиме багато проблем державних організацій. Свіжий погляд на професійну діяльність, «омолодження» колективу, впровадження новітніх підходів, висока мотивація до змін – це далеко не всі можливості, які відкриваються завдяки залученню молоді до управлінської діяльності в органах публічного управління. Та в той же час існує багато бар'єрів та перепон в процесі їх діяльності.

Саме для української молоді характерним є аполітичність, недостатній рівень громадянської освіти так і освіти в цілому, низька поінформованість щодо методів впливу на владу. Тому головним завданням на сьогодні залишається вироблення нових та удосконалення діючих механізмів участі молодих громадян в ухваленні рішень органами державної влади та місцевого самоврядування.

Існує декілька факторів, які необхідно досліджувати під час вирішення проблематики процесу участі молоді в публічному управлінні. Одним із перших розглянемо мотиваційні фактори, які спонукають молодь брати участь у публічному управлінні а також бар'єри, що заважають їхній участі.

Брак інформації, вікові обмеження, бюрократичні бар'єри, недостатні фінансові ресурси, брак підтримки та наставництва, політичний клімат та гендерні і етнічні обмеження це в сукупності є великим бар'єром в подоланні проблем участі молоді в управлінні. Та водночас бажання соціальних змін та прагнення вплинути на них і покращити ситуацію у своїй спільноті або суспільства загалом може бути сильним мотиватором.

Відсутність інституціонального впливу на молодь у такій суттєвій сфері соціального буття, як державна політика, призводить до того, що його функції починають виконувати інші соціальні організації. Зазвичай, такі найбільш великі інститути, як держава та її владні структури, в тому числі і інші соціально-політичні структури, всебічно намагаються реалізувати можливості молоді максимально на власну користь. Молодь маючи притаманні їй сподівання благо вірить, що влада, яка діє на той момент легко готова відійти в сторону, звільнивши їй місце, а також в більшості випадків претендує на

вираження своєї власної думки в сфері державної політики, при тому не володіючи навіть мінімумом теоретичних знань. Та все ж молодь, яка вірить у справедливість і солідарність, може мати бажання брати участь в публічному управлінні, щоб підтримати ідеї цінності, які вони обіймають. Для багатьох молодих людей участь в публічному управлінні є способом особистого розвитку та підвищення самоповаги а також політичної свідомості. Саме бажання брати активну участь у політичному процесі та впливати на розвиток країни може бути мотивованим бажанням покращити світ навколо себе.

Саме вирішальна роль молоді у формуванні соціально-політичних устоїв майбутнього суспільства і визначає особливості актуальності даної проблеми. Тож такі соціокультурні, соціально-психологічні та економічні фактори і мають значний вплив на процеси соціалізації молоді

На трансформацію українського суспільства впливає здатність молодіжних прошарків населення сприймати як свої особисті, всі ідеї реформ, та втілювати їх у свою власну культуру. При цьому існують і будуть продовжувати існувати вагомі протиріччя між декларованою побудовою правової соціальної держави й соціальних верств незахищеної молоді. Практично щороку зростає рівень молодіжної злочинності, наркоманії.

Як правило, саме органи державної влади мають нести основну відповідальність за негативні процеси в соціально-економічній сфері. Сама ж система цінностей, яка впливає на формування основи світогляду молоді, має виступати як фактор, який зможе прискорити розвиток суспільства, і подолати бар'єр на шляху такого розвитку.

Наступним фактором є механізми залучення молоді до сфери публічного управління. На даному етапі проводиться аналіз програм та інструментів, які спрямовані на залучення молоді до участі в рішеннях громадського значення.

В процесі відбувається створення молодіжних рад і комітетів на різних рівнях уряду. Це дозволяє молоді активно обговорювати питання, які стосуються їхнього співтовариства чи регіону. Також уряд може надавати гранти та фінансову підтримку проектам, які розробляються та виконуються

молоддю. Важливою складовою є організація подій, на яких молодь може обговорювати свої ідеї, висловлювати думки та розробляти рекомендації. Результати Гарвардського проекту «Успіх студентів» показують, що активна участь молодих людей як у середині, так і поза університетом сприяє успіху випускників [59]. Це говорить про те, що участь молоді у державних процесах підвищує ефективність ухвалення рішень лідерами.

Отже підсумовуючи все вищесказане, на сьогоднішній день не втрачає актуальність питання вирішення ключових проблем залучення молоді до участі в публічному управлінні. Даній проблематиці присвячено наукові праці відомих вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема таких вчених, як Ш. Арнштейн, Р. Харт, Д. Кеннан, М. Головатий, В. Купрій, М. Перепелиця та ін.

Безпосередньо управлінські зв'язки та взаємовідносини в системі органів виконавчої влади досліджували В. Білоус, С. Давтян, В. Дерець, І. Ісаєнко, М. Канавець, О. Кулініч, Ю. Марчук, Н. Плахотнюк, С. Саханенко.

Окремим аспектам залучення молоді до державного управління приділяли увагу зарубіжні вчені: П. Кваккестейн, К. Лазос, П. Лаурітцен, Ф. Мюллер, М. Харрісон, К. Хартман-Фріч, А. Цокаліс тощо

Враховуючи динаміку політичних процесів в Україні, стає явно виражена необхідність розуміння і важливості залучення молоді до суспільно – політичного життя.

Багато уваги вивченню питання приділено науковцем Кавіліним О., щодо вивчення змісту наукових дискусій та сутності політичної участі та інституціоналізації політичної участі молоді в публічному управлінні. Особливої уваги приділено дослідженню проблем, пов'язаних із соціально-політичними цінностями, тому що вони мають великий вплив на політичний процес, виступають інтегративною основою для великих і малих соціальних груп, націй.

Стратегією реформування системи держслужби в Україні, вперше було наголошено на проблемі залучення молоді до держслужби, де зазначалось, що для запобігання рецидивам непрофесіоналізму та некомпетентності необхідно

залучати на держслужбу висококваліфікованих фахівців нової генерації. Та вже в 2002 р. у Щорічній доповіді про становище молоді в Україні «Нове покоління незалежної України (1991-2001 рр.)» вперше була актуалізована проблема недостатньої участі молоді в процесах управління державою.

Незважаючи на існуючу кількість питань і різноманіття їх дослідження, в сучасній науковій думці, окремі аспекти участі та залучення молоді до публічного управління залишились невирішеними. В останні роки в країні відбувались невдало проведені політичні реформ і як наслідок відбулося відчуження молоді від політики, влади, управління. І нова система не була створена, що призвело до факторів, чому молодь не бере участі в рішенні місцевих і державних питань, адже не має каналів реалізації своїх інтересів.

Тож механізми залучення молоді до прийняття державно-управлінських рішень потребують подальшої деталізації, згідно задекларованих критеріїв вибору, які визначають їх ефективність реалізації в процесі діяльності молодіжних програм задля ефективного забезпечення участі молодого покоління в публічному управлінні.

Тож необхідним є детальне вивчення основних перешкод на шляху до залучення молоді до публічного управління. Необхідно приділити більше уваги дослідженню проблем, пов'язаних із соціально-політичними цінностями, адже саме такі цінності дуже впливають процес політичної діяльності, вони є як інтегративна основа для всіх соціальних груп, як великих так і малих, в тому числі і націй. Адже при існуючих проблемах участі молоді в публічному управлінні, як приклад, паралельно буде зростати соціальна незадоволеність від негативних результатів реформ, створюючи в молодого покоління ознаки пасивності у вигляді протестів, а як наслідок, це виникнення пасивності та повне небажання приймати участь у політичному житті та розбудові країни.

1.2 Уточнення основних дефініцій щодо участі молоді у публічному управлінні.

Будучи найбільш активною та творчою ланкою в сучасному суспільстві, сильний потенціал можливо згенерувати лише за допомогою молодих людей аби мати всі перспективи для подальшого розвитку країни, в якій вони проживають, тому є основним ресурсом сучасного суспільства, основою нашої держави, її результативною та мобільною робочою силою, підсиленою сучасними знаннями та врешті кадровим потенціалом [30, с. 202]. Так, в державі, за підтримки великого бізнесу ініціюються політичні молодіжні проекти, які і покликані упорядкувати і мобілізувати той самий ресурс. Починаючи зі сталого розвитку, перетворень які відбуваються в теперішньому часі, підвищення рівня економіки, а також новітніх інновацій, дана категорія є однією з головних рушійних сил. Тому має існувати індивідуальний підхід до цієї групи людей, яка має виняткове значення.

Молодь – являється суспільною диференційованою соціально-демографічною групою і тому її біосоціальне дозрівання характеризує присутність ряду таких специфічних властивостей як: психологічні, фізіологічні, пізнавальні та культурно-освітні [76. с.10]. Отже, можна стверджувати, що молодь є важливим елементом сучасного українського суспільства і на основі цього її можна охарактеризувати як спільноту з специфічними ознаками, оскільки її ключові риси та характеристики, на відміну від представників старших поколінь та інших вікових груп знаходяться в стані формування і становлення.

Беручи до уваги історичний досвід, існує необхідність, в процесі роботи з молоддю, враховувати декілька чинників, які впливають на формування національно-патріотичної свідомості молоді. Це історично-культурна та ідеологічна спадщина, національні традиції, родинно-виховні цінності, міжнаціональні відносини та соціально-політичні процеси. [66, с. 78]. Враховуючи аспекти національної психології, філософії, педагогічні аспекти та

процеси державотворення. Існує безліч політичних дискусій, в яких молоде покоління розглядається як велика надія на майбутнє країни [90, с. 179].

Сьогодні, в умовах воєнного часу можна сміливо стверджувати, що молодь є дуже серйозною силою. Адже відбувається структуризація молодіжного політичного простору. Але не варто забувати про загальну систему молодіжних координат для виявлення таких процесів як: фізіологічне дозрівання, соціалізація, освоєння норм соціуму, бачення своєї ролі, позицій, набуття ціннісних орієнтацій і соціальних установок під час розвитку в процесі розвитку самосвідомості. Сюди можна додати і творчу самореалізацію, можливість зробити свій вибір власного індивідуального життєвого шляху. Необхідно також звернути увагу на загальне бачення молодіжного соціокультурного простору та його тенденцію, яка є головною в розвитку молоді як узагальненого суб'єкта в системі стосунків в соціумі та публічному управлінні.

Одним із перших дав визначення поняття «молодь» в 1968 р. соціолог В. Лісовський: «Молодь – покоління людей, що проходять стадію соціалізації, засвоюють, а в певному віці вже засвоїли, освітні, професійні, культурні і інші соціальні функції. Залежно від конкретних історичних умов вікові критерії молоді можуть коливатися від 16 до 35 років».

Лісовський, розглядаючи молодь як покоління, вважає, що ознакою покоління є не лише вік, але й єдність переконань, цілей, спільність переживання і відношення до життя, оскільки з віком покоління не втрачає соціальних рис, вихованих епохою.

Проаналізуємо визначення поняття молодь, яке було дано соціологом І. Коном. За його словами «молодь – це соціально-демографічна група, яку можна виділити на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального статусу і обумовлених соціально-психологічних властивостей тим чи іншим складом. В соціології молоді, дане визначення стало основним. Молодість є біологічно універсальною, якщо її розглядати як певну фазу чи етап життєвого циклу, але на відміну від життєвого циклу її конкретні вікові

рамки та пов'язаний з нею соціальний статус і соціально-психологічні особливості мають соціально-історичну природу і повністю залежать від устрою суспільства, його культури і властивих суспільству думок та закономірностей соціалізації».

У науково-методичній літературі є багато трактувань цього поняття, хоча традиційним залишається стратифікаційний підхід, де молодь визначається як соціально-демографічна група, яка має обмеження за віком, соціальними ролями та статусом [64, с. 19].

ООН, ЮНЕСКО вважають молоддю юнаків і дівчат віком від 17 до 25 років. Соціологи деяких країн США період молодості визначають від 12 до 24 років. При цьому, наприклад у США поділяють молодь на «юнацтво» (12 – 18 років) і «молодих дорослих» (18 – 24 роки) [80].

Краще зрозуміти поняття молодь допоможе визначення цієї категорії в чинному законодавстві України, а саме Законі України «Про основні засади молодіжної політики» термін «молодь» означає, що це особи віком від 14 до 35 років, які є громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах [74]. Тим самим, у відповідних нормативно правових актах фіксуються межі віку молоді які визначаються особливостями вступу і підготовки дівчат та юнаків у доросле життя, також дані нормативно правові акти обумовлюють право і можливість молодих людей провадити самостійну професійну діяльність, створювати сім'ю, нести відповідальність за свої вчинки.

У контексті правового регулювання державно-службових відносин сам термін «молодь» практично не згадувався до початку 2000-х років. Проблема залучення молоді до державної служби вперше була заявлена в Стратегії реформування системи державної служби в Україні, де вказувалось, що для запобігання рецидивам непрофесіоналізму та некомпетентності необхідно залучати на державну службу висококваліфікованих фахівців нової генерації [16].

Тільки у 2002 р. у Щорічній доповіді про становище молоді в Україні «Нове покоління незалежної України (1991-2001 роки)» вперше була актуалізована проблема недостатньої участі молоді в процесах управління державою [4, с. 138].

Значна кількість нормативно правових актів, часто підзаконних, актів, котрі стосуються правового регулювання контролю в Україні, окремих його видів або органів не до кінця розроблені щодо діяльності молодого покоління. Це породжує протиріччя, дублювання та неефективність заходів забезпечення дисципліни, коли кількість суб'єктів контролю не гарантує якості функціонування об'єктів. [56, с. 201]. Сучасна українська молодь здійснює функцію контролю за допомогою розгалуженої системи органів законодавчої, виконавчої та судової влади усіх рівнів, працюючи у відповідних державних структурах, проте особливого значення для даної категорії суб'єктів набуває саме громадський контроль, який є невід'ємною складовою системи публічного управління

Як приклад, першим Законом був розроблений принципово новий для України документ, який визначив основні риси державної молодіжної політики в державі, а саме «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», в якому Верховна Рада приступає безпосередньо до законодавчого формування бази державної молодіжної політики та створення вперше в історії України вітчизняного ювенального законодавства з цих питань [15]. За законом були закріплені існуючі структурні підрозділи по роботі з молоддю в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування, діяльність соціальних служб для молоді, фінансування заходів молодіжної політики, гарантії правового захисту молоді та діяльності молодіжних громадських організацій [23, с. 20].

Тож тепер, в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, такий документ діє як основа при вирішенні завдань розвитку державної молодіжної політики.

Та не зважаючи на такі положення нормативних актів, історично склалось, що молодь треба постійно інкорпорувати в системи, які створені,

тобто держава, суспільство повинні організувати молодь. Але саме вона і є носієм і активним учасником соціальних перетворень, і як ніхто має можливість змінити систему.

В той же час діяльність молоді як суб'єктів громадського контролю не можна назвати найефективнішим засобом забезпечення законності й дисципліни, оскільки в громадському контролі відсутні такі вагомні ознаки контролю як право втручатися в оперативну діяльність об'єкта контролю та право самостійно притягувати винних осіб до юридичної відповідальності. Тому деякі дослідники даної тематики вважають, що діяльність суб'єктів громадського контролю назвати контролем можна лише досить умовно.

Зараз в суспільстві утворилась унікальна ситуація.

Якщо проаналізувати історичні події XIX ст. та до кінця XX ст., можна побачити, що на той момент вистачало активності молодого покоління для розвитку суспільства та прогресу держави, так як сама кількість молоді переважала в самому суспільстві.

Але в теперішній час, в період вимог реформативних процесів, які необхідні та вимагаються від суспільства, і враховуючи фактор того, що частка молоді дуже скоротилась, енергії яка б змінювала суспільство, критично не вистачає. І саме це дуже вплинуло на функції, які виконує молодь саме в політичній сфері.

Публічне управління та участь в ньому молодіжної категорії людей є основою суспільного надбання, і мають рамки єдиного комунікаційного поля держави.

Однак, якщо проаналізувати ці суспільні системи, можна побачити їх відособленість одна від одної, що зумовлено саме розходженням їх структур, а саме ієрархічної та мережної. При цьому вони мають різні функції та циклічність дій.

Та в цілому, враховуючи їх природу а також досвід, зумовлений історичним розвитком, дані елементи повинні існувати лише наоснові

взаємодії, аби розвиток суспільства продовжувався, здійснюючи свої основні суспільні функції.

Розглянемо поняття участі молоді в публічному управлінні. З аналізу даних Європейської хартії, участі молоді в місцевому та регіональному житті, саме активна участь молодих людей та їх безпосередня громадянська позиція включають в себе наявність прав, засобів впливу, простору і великих можливостей. При цьому маючи підтримку задля можливості брати участь і мати вплив на прийняття рішень. І задля того, щоб мати можливість сприяти розбудові і удосконалення кращого суспільства, приймати участь в акціях і заходах.

Це і стане поштовхом до активного залучення молоді при розв'язанні проблем, які безпосередньо впливають на їх життя. Саме цими факторами буде забезпечено право мати свою думку та обов'язкове її врахування при розробленні норм державної політики та в процесі її впровадження.

Отже можна сказати, що поняття участі молоді в публічному управлінні це поєднання двох складових частин: державного управління, де суб'єктом є органи державної влади, та громадського (суспільного) управління, де суб'єктом є інституції молоді.

Тож оцінюючи взаємодію молоді з органами державної влади та місцевого самоврядування, ми можемо виділити два ключові поняття – участь (Participation) та залучення (Engagement). Участь означає володіння правами, засобами, інструментами і можливостями щодо впливу на ухвалення рішень, а також участь у різноманітних заходах та процесах для розвитку суспільства. Ключовою є можливість мати вплив та нести відповідальність за дії та рішення, які впливають на життя молодих людей. На відміну відучасті, сутність залучення молоді полягає в включенні молодих людей до процесу розбудови життя громади, області, регіону, а також на національному рівні -держави або міжнародної спільноти з використанням діалогу, наявності партнерства, мати можливість ухвалювати рішення та ще широким спектром механізмів взаємодії.

Та навіть враховуючи ці два поняття, залучення, на відміну від участі, не завжди надає можливість впливу на такі процеси, як ухвалення рішень та вибору пріоритетів.

Щоб створити належні умови для участі молоді, необхідно враховувати такі основні принципи:

1. участь молоді в сфері публічного управління уможлиблює самостійний вибір;
2. завдяки такій участі політика в цілому краще враховує потреби молоді;
3. якщо держава сприймає серйозно проблеми молоді, то і сама молодь усвідомлює свою частку відповідальності в житті держави;
4. молоді люди мають право самостійно визначати, яку саме участь публічному управлінні вони можуть брати.

Участь та активна діяльність молоді – це основні елементи та засоби, які можуть ефективно впливати на всі процеси прийняття рішень, це процес діяльності щодо сприяння побудові кращого життя в суспільстві.

Для будь якої демократичної системи поняття «Учась» є основним. В даній системі молоде покоління має набагато більше повноважень, можливостей, сфери широкого впливу та важливості в суспільстві, Така участь може бути як прямою так і непрямою.

За допомогою участі молодь матиме можливість розвивати свою впевненість, стверджувати самоповагу, підвищувати рівень знань та вмінь, які є необхідними для ефективного впливу на різні процеси розвитку суспільства, соціалізації. Це дасть змогу набути практичних навичок керівника.

Можна стверджувати, що участь сама по собі є розвитком. Мета розвитку – бути вільним та здатним зробити вибір, та жити тим життям, яким хочеш та маєш жити. Суспільство вважається розвинутим настільки, наскільки воно забезпечує можливості людей, в тому числі молоді, брати участь в державному управлінні.

Реальна участь молоді в житті держави починається з досягнення вісімнадцятирічного віку, коли вони отримують виборче право. Крім участі у

виборах молодь може брати участь в обговоренні законопроектів та звертатись в центральні органи влади, ініціювати проведення конференцій, круглих столів та інших заходів з обговоренням різних аспектів реалізації державної молодіжної політики. Як приклад це участь молоді в житті держави у вигляді участі в національних молодіжних комітетах, форумах молоді, підготовка пропозицій до проектів програм національного рівня.

В даному розділі нам вдалось чітко охарактеризувати поняття молоді за допомогою визначення в чинному законодавстві України, а саме Законі України «Про основні засади молодіжної політики. Було зазначено зафіксовані відповідними нормативно правовими актами межі віку молоді, які свідчать про початок вступу юнаків та дівчат до дорослого життя та можливості приймати участь у вирішенні державних питань. Проаналізовано дані нормативно правових актів щодо права і можливостей молодих людей провадити самостійну професійну діяльність.

Охарактеризовано важливість громадського контролю, який є невід'ємною складовою системи публічного управління, за допомогою якого українська молодь здійснює функцію контролю за допомогою розгалуженої системи органів законодавчої, виконавчої та судової влади усіх рівнів, працюючи у відповідних державних структурах.

Підкреслено важливість взаємодії таких понять як публічне управління та участь в ньому молодіжної категорії людей, які існують у рамках єдиного комунікаційного поля держави.

Також в підрозділі розглянуто поняття участі молоді в публічному управлінні на основі Європейської хартії участі молоді в місцевому та регіональному житті, на основі якої наголошено на необхідності наявності прав, засобів, простору і можливостей участі молоді та її активній громадянській позиції для участі і впливу на рішення всіх державних питань сфери управління, з активним залученням молоді, до розв'язання проблем при впровадженні державної політики.

Розглянуто основні принципи які сприятимуть забезпеченню створення належних умов для всіх форм участі молодих людей в публічному управлінні. Згідно яких молодь зможе самотійно приймати рішення та мати право вибору; процес врахування державою її потреб матиме сталий характер; молодь серйозніше усвідомлюватиме свою відповідальність в процесі управління в житті держави. І як головний мотив, молодь матиме право самотійно визначати, вид участі в публічному управлінні своєї держави.

Також розглянуто поняття участі молоді в публічному управлінні, що є основним засобом впливу на процес прийняття рішень, діяльність щодо сприяння побудови державного устрою. На основі даного визначення виникає необхідність в розробці інноваційних та дієвих механізмів участі молодих людей в процесі прийняття рішень органами державної влади та місцевого самоврядування.

Отже зазначимо, що участь молоді в прийнятті рішень - необхідна умова для розвитку активної громадянської позиції, оскільки вона врівноважує соціальні права молодих людей та їхні обов'язки. Оскільки молодь становить значну частину населення, то її залучення у процесі прийняття рішень створить ширшу базу активних громадян і більш сильні та інклюзивні громади.

1.3. Підходи, принципи та методи дослідження молоді у публічному управлінні.

Ще на початку XXI століття публічне управління набуло особливих рис в контексті молодіжної політики: його характеризують як складне, важливе та багатогранне. Можна стверджувати, що ефективність молодіжної політики має прямо пропорційну залежність від можливості суспільства забезпечити необхідну рівновагу приватних, державних та громадських впливів у цій сфері.

Так, як наша держава розвивається шляхом, характерні риси якого демократичне суспільство, прослідковується невинне зростання прозорості,

відкритості та громадської участі в процесі реалізації молодіжної політики, а тому роль впливу суспільної складової значно зростає. Як було попередньо зазначено, через існування високого рівня корупції, свавілля чиновників, безвідповідальність державних службовців тощо, публічне управління в Україні потребує суттєвих змін. Повинні бути розроблені результативні методи та засоби забезпечення законності, створення інноваційних підходів, формування нових кадрів тощо.

Тепер, у часи економічної кризи та політичного протистояння, після «революції гідності» та подій в Криму і на Сході України, молоді активісти та волонтери стали з «ною силою» застосовувати свої права, гарантовані Основним Законом України, зокрема мати право брати участь в управлінні державними справами, направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, активно висвітлювати інформацію про правопорушення в засобах масової інформації, виконуючи таким чином функції контролю за дотриманням законності.

Розглянемо зв'язок соціології молоді з іншими науками, аби краще зрозуміти її специфіку та зв'язок з іншими галузями соціологічних знань. Так тісно з соціологією молоді пов'язана демографія, таким чином досліджують проблеми вікових меж, вікову дискримінацію, зміну поколінь, специфіку соціального статусу молоді, яка перебуває у перехідному стані, послідовність життєвих подій. Наприклад, виявлення тенденції кількісних змін молоді у структурі населення, рівень народжуваності, смертності, співвідношення кількості молодих чоловіків та жінок тощо [36, с. 11].

Щодо психології, вона досліджує вікові особливості свідомості та поведінки молоді, вікові зміни у структурі особистості, процес акселерації, динаміку інтелектуального, емоційного розвитку тощо. Соціальна психологія розкриває специфіку механізмів спілкування, формування контактних груп, зміни соціальних ролей [78, с. 214].

Педагогіка визначає можливості та засоби виховання і навчання молоді людини, засвоєння нею необхідної інформації, залучення молоді до різноманітних видів діяльності [89, с. 151].

Також до вивчення соціології молоді та молодіжних проблем можна віднести такі науки, як: соціологію праці, соціологію шлюбу і сім'ї, виховання, проведення вільного часу та дозвілля, соціологію політики, управління, соціологію девіантної поведінки. Дані таких галузей соціологічного знання досліджують молодь в окремих сферах її життєдіяльності, допомагають скласти повнішу картину молодіжних проблем, процесів та явищ. Таким чином не лише здобуваються нові знання, а й проходить процес інтеграції їх у цілісну систему, завдяки чому набуваються функції цілісного системного аналізу молодого покоління у соціальній структурі, політичному, економічному, соціальному і духовному житті суспільства [38, с. 45].

Мачуліна І. у своїй праці розглядає три підходи соціологічного вивчення молоді:

1. Структурно-функціональний підхід.

Даний підхід має місце практично в усіх соціальних концепціях, де виникає потреба в структурному аналізі об'єкта дослідження. Таку методологію застосовують науковці при розробці проблем молоді, один із них є ізраїльський соціолог Ш. Айзенштадт. Він є автором кількох книг про молодь, серед яких праця «Від покоління до покоління», що й нині вважається хрестоматією.

Слідом за класиками структурного аналізу (Е. Дюркгеймом, Т. Парсонсом та ін.) Ш. Айзенштадт розглядає молодіжну групу як систему позицій і ролей, заповнену індивідами. Заповнення тих чи інших структурних позицій означає для індивідів набуття соціального статусу і виконання певної соціальної ролі. Кожна роль є основною одиницею структурної взаємодії, що регулює певні аспекти поведінки молоді людини.

В рамках структурного функціоналізму були обґрунтовані спеціальні соціологічні теорії – «сексуальної революції» (В. Райх, Г. Маркузе), «конфлікту поколінь» (Д. Белл, Л. Фойер) та ін.

Значну роль у розвитку структурно-функціонального підходу в соціології молоді відіграли праці радянських соціологів В. Астахової, В. Боровика, В. Васильєва, Є. Головахи, А. Кульгіна, Л. Когана, Е. Леванова, В. Мордковича, В. Оссовського, В. Патрушева, М. Сліпцова, Ю. Торсуєва, Ф. Філіппова, О. Якуби, М. Чурилова, Н. Черниш та ін.

Підходами, які більше спрямовані на досягнення стабільності у суспільстві в цілому, є структурний і особливо структурно-функціональний підходи. Як правило, прибічники такого підходу, підкреслюючи вирішальну роль вікової диференціації, не вбачають в ній джерела соціальних змін у суспільному самовідтворенні. До того, будь-які дії, у тому числі й дії молоді, спрямовані на здійснення соціальних змін, не вписуються у рівноважно-інтеграційну модель суспільства, що розробляється за допомогою структурно-функціонального аналізу. Тому, цей підхід не зовсім може використовуватися при вивченні динаміки соціальних змін в молодіжному середовищі та прогнозуванні тенденцій її розвитку, хоча і розширює можливості системного дослідження молодіжних проблем [52, с. 45].

2. Психоаналітична орієнтація у вивченні молоді.

Психоаналітична орієнтація ґрунтується на концепції життєвого шляху особистості З. Фрейда, розвинутої його учнями й послідовниками неофрейдистського спрямування (Р. Бенедикт, Л. Фойєр, Л. Шеллер, Е. Еріксон та ін.). Завдяки їхнім зусиллям, подальшого пояснення отримала теорія «Едіпів комплекс», що пояснювала природу конфліктів між поколіннями, причини молодіжної агресивності [82, с. 17].

Е. Еріксон розкрив необхідну логіку проходження кожним індивідом в суспільстві життєвих етапів (докладніше, в темі «Юність як соціальна проблема»). Р. Бенедикт показала, що в кожному стані індивід відчуває цілеспрямований вплив суспільства, яке формує у нього певний тип соціально-психологічної зрілості, тобто «соціальний характер», властивий кожному конкретному суспільству [94, с. 28].

Переборовши біологізм Фрейда, але дотримуючись традицій психоаналізу, прихильники неофрейдистського напрямку в дослідженнях молоді змогли зрозуміти процес розвитку особистості молодої людини в безпосередній взаємодії з соціумом.

Процес розгляду молодості як соціологічної категорії, яка визначається не лише віковими межами, але і специфічним соціальним статусом, особливостями свідомості й поведінки молодих людей, сприяло більш поглибленому осмисленню молодіжних проблем, диференційованому підходу до молоді як внутрішньо неоднорідної й в той самий час специфічно особливої групи в суспільстві [54, с. 206]. Виявлення на основі досліджень специфіки соціального обліку, особливостей свідомості й поведінки окремих категорій молодих людей мало велике значення для наукового обґрунтування диференційованого підходу до виховної роботи з молоддю. Це багато в чому зумовило виникнення в молодіжній політиці цілого напрямку з всебічного і гармонійного розвитку нового покоління. І хоча сама ідея, в її кінцевій формі, була досить утопічна, все ж спроби її реалізації як в дослідницькій, так і в практичній формах безумовно мали важливі результати [85].

3. Культурологічний підхід.

В аспекті феноменології людської культури вивчає соціальні процеси і явища, у тому числі і молодіжні саме культурологічний підхід. Він прагне осмислити світ молоді в його людському бутті співвідносно до потреб, мотивів реальних індивідів, як вираження певних типів культури, цінностей і норм. Класичним зразком цього підходу є роботи німецького соціолога К. Маннгейма. Він розкрив механізм соціального успадкування як необхідний цивілізаційний процес, що включає і переоцінку цінностей, і пошук нових шляхів розвитку.

Аналізуючи форми і характер цього процесу К. Маннгейм отримує три самостійні поняття:

1. Поколінне положення («Gencrattonslagerung») – поколінний статус, місце, яке займають люди певного віку в цьому суспільстві, їх, так би мовити, потенційні можливості.

2. Поколінний взаємозв'язок («Generationszusammenhang») – актуальне покоління, асоціація, заснована на схожості життєвих проблем і інтересів, що обумовлені подібністю положення.

3. Поколінна єдність («Generationsemhett») – усвідомлення своєї поколінної спільності, вироблення відповідної самосвідомості, загальних ідеалів і діяльності [91, с. 53].

Прагнення до системного вивчення молодого покоління, що дає змогу розглядати соціальні явища в молодіжному середовищі в динаміці, а саму молодь – у розвитку, безумовною є заслугою соціологів-прихильників культурологічного підходу. Вони зокрема, зазначали, що саме соціальні зміни визначають своєрідність способу життя поколінь, а не навпаки. Молодь впливає на суспільство і сприяє соціальним змінам [35, с. 39].

Необхідно зауважити, що саме в кризові періоди проявляється загострена потреба в теорії. Адже особливість сучасного етапу розвитку соціології молоді, як і соціології взагалі, полягає в необхідності глибокої розробки теоретичних і методологічних проблем дослідження, зв'язку теорії з практикою.

Уперше, проблема залучення молоді до державної служби була заявлена в законопроекті «Стратегії реформування системи державної служби в Україні 2003 року», де вказувалось, що для запобігання рецидивам непрофесіоналізму та некомпетентності необхідно залучати на державну службу висококваліфікованих фахівців нової генерації [69, с. 27].

Проте в чинному Законі України «Про державну службу» обумовлюється тільки граничний вік перебування на держслужбі, а мінімальний визначається загальноконституційною право- та дієспроможністю, тобто 18 років.

Державна політика у сфері соціального становлення та розвитку молоді є складовою державної молодіжної політики, яка у свою чергу задекларована як пріоритетний і специфічний напрям діяльності держави [74].

Навіть попри те, що в період 1991-1993 рр. відбулися значні соціально-політичні зміни, викликані проголошенням державної незалежності України, процес розробки ювенального законодавства мав поступовий, еволюційний характер. Так, 15 грудня 1992 року Верховна Рада України прийняла Декларацію «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», а 5 лютого 1993 року Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», де ставилися питання встановлення вікових меж молоді та обмеження членства у молодіжних організаціях, підтримки молодіжних підприємств тощо.

В процесі залучення молодого покоління до участі публічному управлінні, діяльність органів державної влади має базуватись на таких принципах, як:

1. Принцип відкритості та доступності інформації.

Принцип полягає в забезпеченні доступу молоді до інформації про урядові діяльності, процеси управління та можливості для участі.

2. Принцип рівних можливостей. Від їхнього статусу, соціального походження чи інших особистих характеристик.

3. Принцип активної участі та залучення.

Полягає в стимулюванні активної участі молоді у прийнятті рішень на різних рівнях: чи у відкритих дискусіях чи в процесі управління.

4. Принцип партнерства та співпраці.

Розвиток партнерських відносин між молоддю та урядовими органами буде спонукати до прийняття спільних рішень та вирішення проблем на місцевому та державному рівнях.

5. Принцип інклюзії та представлення інтересів.

Полягає в необхідності забезпечення включення різних груп молоді в процеси управління, враховуючи та представляючи при цьому їх інтереси.

Дані принципи спрямовані на підвищення активності та впливу молоді на прийняття рішень у публічному управлінні, які в процесі застосування будуть

сприяти більшій відкритості, рівності та ефективності в управлінні справами суспільства.

Існуюча проблема результативної діяльності держави у відносинах з особистістю, молоддю актуалізує потребу у перегляді традиційних підходів щодо формування механізмів державного управління в даній сфері.

Теоретичне осмислення механізмів державного управління у своїх працях здійснили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: В. Авер'янов, Г. Атаманчук, В. Бакуменко, О. Коротич, В. Князєв, М. Круглов, Б. Курашвілі, Л. Приходченко, В. Малиновський, О. Машков, Н. Нижник, Р. Рудніцька, Ю. Тихомиров, О. Федорчак, Л. Юзьков та інші. Механізми формування та реалізації молодіжної політики вивчали А. Васильєв, Г. Коваль, О. Кучабський, Н. Метьюлкіна, В. Орлов, І. Парубчак, Р. Сторожук, Ю. Шевцова та інші.

Необхідно відмітити, що у працях перелічених науковців практично не приділялося уваги проблемі формування комплексного механізму державного управління у сфері участі молоді в публічному управлінні.

Щодо методів, які необхідні в процесі залучення молоді до публічного управління, можна виділити з основних такі, як:

- Створення молодіжних рад або платформ, тобто формування рад або платформ, які представляють інтереси молоді та консультують урядові органи з питань, що стосуються їхніх потреб.
- Громадські обговорення та форуми. Під час процесу організації відкритих дискусій, дебатів та форумів для молоді відбувається обговорення питань, які цікавлять молодь та безпосередньо впливають на рівень їх життя.
- Метод навчання лідерства. Молодь повинна отримувати можливість для набуття навичок управління, менторської підтримки та навчання у сфері лідерства.
- Молодіжні ініціативи та проекти. Метод дозволяє існувати фінансовій підтримці та фінансуванню ініціатив молодого покоління у реалізації проектів, спрямованих на поліпшення соціально-економічного середовища.

– Електронні платформи та соціальні мережі. Використання онлайн-платформ та соціальних мереж для залучення молоді до обговорення питань й прийняття рішень.

Визначальними напрямками й заходами з формування та реалізації молодіжної політики в Україні за роки розбудови незалежної української держави стало:

- Створення законодавчої бази державної молодіжної політики.
- Проведення щорічних слухань у Верховній Раді України про становище молоді в суспільстві та підготовка доповіді з цього питання Верховній Раді України та Президентові України.
- Створення структурних підрозділів, що займаються проблемами молоді, в органах державної влади та управління всіх рівнів.
- Розв'язання проблем працевлаштування молоді.
- Створення соціальних служб для молоді.
- Сприяння створенню та діяльності громадських молодіжних і дитячих об'єднань.
- Реалізація цільових комплексних молодіжних програм.
- Виділення цільових коштів на фінансування державної молодіжної політики, залучення матеріальних і фінансових ресурсів підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян, зацікавлених у роботі з молоддю, діяльність спеціальних молодіжних фондів [31, с. 22].

В нормах Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» було закріплено існування структурних підрозділів, які націлені на роботу з молоддю в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування. Сюди включені гарантії правового захисту молодих людей а також норми в сфері діяльності молодіжних громадських організацій.

На даному етапі, відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», введеного Указом Президента «Про введення воєнного стану в Україні» №64/2022 можуть запроваджуватися та здійснюватися «в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а

також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, заходи правового режиму воєнного стану». Серед таких заходів є, зокрема, і обмеження, або ж взагалі припинення фінансування молодіжних програм у громадах [75].

Не без причини, це матиме негативні наслідки на можливості реалізації молодіжної політики, але водночас і дає нові можливості. Адже саме в таких складних умовах управлінці в громадах, які відповідають за розвиток і реалізацію політики щодо молоді, консолідують свої зусилля заради досягнення цілей програм практично без їх фінансування. Адже зрозуміло, що ні молодіжна політика, ні публічне управління в її контексті вже не повернуться у довоєнне «русло» і не будуть спрямовувати свої ресурси на завдання та напрями, які були актуальними до війни. Проте, це не означає крах державної молодіжної політики, це означає її переорієнтування під нові потреби молодіжного суспільства.

Отже молодь – не тільки суб'єкт, спадкоємець матеріальних і духовних багатств суспільства, а, й творець нових, прогресивніших політико-демократичних суспільних відносин. Тому аби забезпечити її прогресивні й ефективні дії, вона має бути готовою до відтворення і розвитку не тільки матеріальних, а, й політичних, духовних цінностей, культури своєї нації, народу.

Саме це і робить її основною рушійною силою прогресивного суспільно-політичного розвитку на етапі становлення української політичної нації. Водночас в українській молоді, як у особливій суспільній групі, є достатньо велика кількість суб'єктивних та об'єктивних перешкод на шляху самовизначення в політико - ідеологічній сфері, входження в соціально-світоглядну структуру суспільства. Визначення та подолання таких перешкод є передумовою залучення молоді до державотворчих процесів і, як наслідок, – «використання» енергії, креативності, завзятості та позитивного настрою молодого покоління у справі розвитку демократичного суспільства та правової української держави.

Саме тому держава та суспільство мають забезпечити рівні можливості для розкриття творчого, професійного, інтелектуального потенціалу молоді, набуття молоддю соціального досвіду, формування вміння жити в громадянському суспільстві, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, утвердження здорового способу життя, якісну освіту, конкурентоспроможність на ринку праці враховуючи принципи та методи залучення молоді до публічного управління.

Це сприятиме активній участі молоді в публічному управлінні. Дозволить їм висловлювати свої погляди, брати участь у прийнятті рішень та спільно з іншими громадянами вирішувати важливі питання.

Отже, розглядаючи зв'язок соціології молоді з іншими науками вдалось описати її специфіку та зв'язок з іншими галузями соціологічних знань. Дані знання дають можливість досліджувати молодь в окремих сферах її життєдіяльності. За допомогою аналізу даних знань проходить процес інтеграції їх у цілісну систему, завдяки чому набуваються функції цілісного системного аналізу молодого покоління у сфері державного управління.

Розглянуті принципи, на яких має базуватись діяльність органів державної влади та процес залучення молодого покоління до участі публічному управлінні наголошують на відкритості та доступності інформації. Що забезпечить доступ молоді до інформації про урядові діяльності, процеси управління. Рівних можливостях незалежно від статусу, соціального походження чи інших особистих характеристик.

Активної участі та залучення до прийняття рішень на різних рівнях: чи у відкритих дискусіях чи в процесі управління. Та один з основних принципів партнерства та співпраці. Адже це дасть можливість розвиватись саме партнерським відносинам між молоддю та урядовими органами, що буде супроводжуватись прийняттям спільних рішень та вирішення проблем на місцевому та державному рівнях.

Та не менш важливий принцип інклюзії та представлення інтересів. Який є необхідним для забезпечення включення різних груп молоді в процеси управління, де буде враховано їх інтереси з подальшим їх супроводом.

Перелічені методи, які є необхідними в процесі залучення молоді до публічного управління. Існує необхідність в створенні молодіжних рад або платформ, які будуть безпосередньо представляти інтереси молоді та надавати консультації урядовими органам з питань, що стосуються їхніх потреб.

Не менш вагомим є потреба в громадських обговореннях та форумах. На яких організуються відкриті дискусії, дебати з подальшим обговоренням важливих молодіжних питань, які мають вплив на рівень їх життя. Окреслена важливість методу навчання лідерства та молодіжних ініціатив і проектів. Тобто існує необхідність в фінансовій підтримці та фінансування ініціатив молодого покоління у реалізації проектів, спрямованих на поліпшення соціально-економічного середовища.

Отже, враховуючи принципи та методи залучення молоді до публічного управління дасть рівні можливості, набуття молоддю досвіду, в тому числі соціального та сформує вміння жити в громадянському суспільстві, враховуючи загальнолюдські цінності орієнтацій, якісну освіту, можливість реалізувати себе в сфері державного управління.

Нині в українському суспільстві відбуваються стрімкі зміни в управлінських процесах, достатня кількість науковців та дослідників намагалися розкрити поняття «молодь» – як етап стрімкого зростання та становлення соціальної зрілості індивіда, коли особа розвиває навички, зацікавлення та знання про світ.

Враховуючи останні події в Україні, де вагома частина української молоді проявила себе високоморальним стовбуром суспільства з високими патріотичними цінностями і відсутністю меркантильних особистих інтересів, та курс нашої держави на євроінтеграцію, одним з основних та пріоритетних завдань у публічному управлінні є забезпечення законності й дисципліни, відстоювання цінностей держави і суспільства.

Події 2013-2015 років викристалізували частину молодих людей, які є безцінним кадровим резервом для громадських та державних структур. Ця молодь має чітке позитивне бачення майбутнього держави, в якій би вони хотіли жити і здатна на самопожертву у разі необхідності відстояти високі цінності громадянського суспільства та власної незалежності.

Відповідно до чинного законодавства України ухваленого у 2021 році, молоддю вважаються молоді особи віком від 14 до 35 років, які є громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах.

У будь-якому випадку, через біологічний вік суспільства вирішення ряду соціальних причин та деяких проблем національного розвитку належить переважно молоді.

Можемо зазначити, що віковий діапазон молоді розглядається у таких межах: нижня – від 14 до 16 років; середня – від 18 до 24 років; верхня – від 25 до 30 років, а в окремих країнах і до 35 років.

Аналізуючи новий Закон України «Про основні засади молодіжної політики», ми зробили висновки, що він не тільки визначає мету, завдання, основні засади, напрями та механізми реалізації молодіжної політики в Україні, гарантії участі молоді у її формуванні та реалізації, особливості організаційних і правових засад утворення й діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань, а й передбачає нову сферу професійної діяльності – молодіжну роботу. Яка має на меті створення для молодих людей можливостей самим формувати власне майбутнє та нашу державу.

Можна дійти висновку, що держава зможе ефективно функціонувати та розвиватися отримуючи підтримку від молоді, в той час як молоді потрібна підтримка від держави. Лише таким шляхом дана категорія суспільства матиме змогу повноцінно інтегруватися в громадянське суспільство, а це допоможе здобути об'єктивну інформацію, та запровадити молодіжну політику, яка дійсно відповідатиме сучасним потребам молодого покоління.

Отже, підсумовуючи теоретико-методологічні засади дослідження ми можемо звернути увагу, що за роки незалежної України одним із ключових напрямів діяльності органів публічної влади стала – молодіжна політика, яка у порівнянні з іншими країнами, базується на основах сімейної політики. Саме в цей час потужним вектором розвитку політики та уряду стає молодь в контексті «молодіжної політики» яка сприяє соціальному та економічному розвитку країни.

Передання повноважень природно потребує контролю за тими, хто їх отримав, тож одним із важливих чинників підвищення ефективності державного контролю є залучення до системи управління молодих, професійно та морально підготовлених кадрів.

Інколи цій молоді бракує знань, інколи вмінь та навиків, але сама суть «непродажності» молодих людей і їхнє вміння постояти за ідею, робить їх особливим суб'єктом для можливості суспільства боротися з корупцією, хабарництвом та іншими негативними явищами.

Сучасна соціальнополітична ситуація в Україні робить процес залучення молоді до вирішення проблем забезпечення стабільного національного, регіонального та місцевого розвитку надзвичайно серйозним.

Отже в даному розділі досліджено актуальність питання вирішення ключових проблем залучення молоді до участі в публічному управлінні.

Розглянуто наукові праці відомих вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема таких вчених, як Ш. Арнштейн, Р. Харт, Д. Кеннан, М. Головатий, В. Купрій, М. Перепелиця та ін.

Розглянуто питання змісту наукових дискусій та сутності політичної участі та інституціоналізації політичної участі молоді в публічному управлінні на основі праць Кавіліна О. Були досліджені проблеми, які стосуються соціально-політичних цінностей та їх вплив на політичний процес для великих і малих соціальних груп та націй. Визначена необхідність в детальному вивченні основних перешкод на шляху до залучення молоді до публічного управління.

Чітко охарактеризовано поняття молоді за допомогою визначення в чинному законодавстві України, згідно Закону України «Про основні засади молодіжної політики. Звернено увагу на відповідні нормативно правові акти межі віку молоді, які свідчать про початок вступу юнаків та дівчат до дорослого життя та можливості приймати участь у вирішенні державних питань.

Перелічено основні принципи які сприятимуть забезпеченню створення належних умов для всіх форм участі молодих людей в публічному управлінні.

В розділі також досліджені принципи діяльності органів державної влади та процес залучення молодого покоління до участі публічному управлінні наголошують на відкритості та доступності інформації задля забезпечення доступу молоді до інформації про урядові діяльності, процеси управління.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.

2.1. Нормативно-правова регламентація участі молоді в публічному управлінні.

Задля процесу успішного розвитку молоді в Україні та її самореалізації необхідна узгодженість дій не однієї а багатьох зацікавлених сторін. Ними

виступають органи державної влади та органи місцевого самоврядування, громадянського суспільства, сфер бізнесу, сімей і т.д.

В даний період Україна здійснює дуже складний, демократичний і динамічний перехід до нової якості суспільства, економіки, політично організованого відповідального громадянського суспільства, в якому підвищується рівень політичної участі громадян, ступінь забезпечення прав та свобод, утвердження їх гідності [43]. Такий перехід матиме міцну зовнішню міжнародну підтримку, так і внутрішню з боку громадянського суспільства.

Відбувся процес вступу в новий історичний період свого розвитку – де відбувається всебічне реформування як всього суспільства так і держави в цілому, йде активний процес розвитку комплексу державно-управлінських реформ, їх проектування та впровадження.

Наявність нормативно-правової регламентації участі молоді в публічному управлінні є зваженим, відповідальним та доказовим фактором формування майбутнього України. В той самий час але вона не повинна мати ознаки директивності та створювати обмеження щодо прав вибору, вона має стати способом спонукання молоді проявляти ініціативу, мати змогу самостійно визначати власні цілі і цінності, а також брати участь при визначенні як власних пріоритетів так і пріоритетів шляхів для розвитку держави.

Під час процесу реформування спостерігається гальмування а в деяких випадках надлишок відсторонених суспільством структур, наявність корупційних схем та авторитарних методів управління. І як вже було зазначено раніше, причиною тому є дефіцит управлінських кадрів нової генерації. Тому проблема необхідності дослідження інституційного забезпечення кадрової політики молоді в публічному управлінні постає все частіше. На сьогодні важливим є не лише теоретичний аналіз цих проблем, але й виявлення реальних шляхів практичного її вирішення.

Важливим змістовним орієнтиром впровадження участі молоді в публічному управлінні є законодавче забезпечення такої участі в процесі

розвитку держави, враховуючи власний та міжнародний досвід, зокрема досвід європейських країн, на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Тож постає головне завдання, яке полягає в приведенні норм національного законодавства, які будуть відповідати європейським стандартам.

Дане законодавство має характеризуватись такими ознаками, як:

- можливість передбачати створення молодіжних рад або аналогічних консультативних органів на різних рівнях управління (місцевий, регіональний, національний), які мають право висловлювати рекомендації та думки молоді щодо публічної політики;

- встановлювати обов'язок уряду або інших органів управління враховувати думки та пропозиції молоді при прийнятті рішень, особливо тих, які стосуються молодіжних питань;

- гарантувати доступ молоді до інформації про рішення та процеси управління, задля того, щоб молодь стала інформативним та активним учасником сфери публічного управління;

- обов'язкова наявність положень про виділення фінансових ресурсів на підтримку проектів та ініціатив, які будуть запропоновані молоддю для вирішення актуальних питань;

- містити положення, що захищають права молоді, включаючи право на свободу слова, зібрання і асоціації, що сприятиме їхній участі в громадському житті.

Одне з перших місць займає Стратегія ООН-Середовище і молодь: стратегія розширення участі (UN-Habitat and youth: strategy for enhanced engagement, a working document, Twentieth session Nairobi, 4–8 April 2005), яка є Глобальним політико-правовим контентом законодавчого забезпечення участі молоді в розвитку Української держави. Саме в ній наголошується про необхідність забезпечення участі молодих людей в ухваленні рішень і наданні їм необхідних інструментів, зокрема таких, як навчання правам громадянина. На основі якої було створено Указ про Національну молодіжну стратегію до 2030 року [96].

Так ООН сформувала «підхід, заснований на визнанні прав», він передбачає надання молоді можливостей для вільного самовираження та залучення молодих людей до процесу ухвалення рішень, що впливають на їхнє життя [73]. Процес участь молоді у застосуванні та впровадженні Стратегії розширення участі здійснюється відповідно до резолюції 19/13 Ради керівників, ухваленої в травні 2003 року, щодо розробки молодіжної стратегії і передбачає широкі консультації з молоддю та організаціями громадянського суспільства, в обговоренні якої взяли участь 44 держави-учасниці.

Діюче законодавство містить норми, які забезпечують участь молоді в суспільному житті. Сюди відносять правові акти Європейського Союзу, такі як: Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні, затверджена в 2003 році, Молодіжна стратегія Європейського Союзу на 2010–2018 рр. «Молодь – інвестування та надання можливостей». Також сюди можна віднести Програму Європейського Союзу «Молодь в дії» на 2014–2020 років.

Якщо проаналізувати діюче законодавство, то згідно його ключових ознак, молодіжна політика – це діяльність держави, організована, що здійснюється в таких сферах, як законодавча, адміністративна та судова по відношенню до кожної особи окремо так і до молоді та молодіжних рухів, яка спрямована на створення таких умов, як соціально-економічні, політичні та організаційно-правові, включаючи гарантії для життєвої самосвідомості, а також розвитку інтелектуального, морального та фізичного добробуту молоді, з метою реалізації її потенціалу, в тому числі творчого, як у власних інтересах, так і в інтересах України загалом.

Розглянемо основні принципи формування молодіжної політики на рівні громади та основні молодіжні пріоритети [60], які були окреслені у Переглянутій Європейській хартії участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні:

– участь молоді в суспільному житті на місцевому і регіональному рівні повинна стати частиною загальної політики залучення громадян у суспільне життя;

– місцеві та регіональні органи влади мають дотримуватися положень Переглянутої Європейської хартії та забезпечувати на практиці різні форми участі, які визначатимуться за погодженням і спільно з молодими людьми та їх представниками, тобто галузева політика повинна містити молодіжний вимір;

Принципи та різні форми участі, які проголошені в Переглянутій Європейській хартії стосуються усіх молодих людей. Особливо тих, які належать до таких верств суспільства, як малозабезпечені. Сюди ж можна віжнести і етнічні, національні, соціальні, культурні та релігійні а також мовні меншини.

Підґрунтям, яке вплинуло на створення нормативно-правової бази для забезпечення участі молоді в суспільному житті стала Конституція України, яка гарантує кожній людині право на свободу слова і думок, вільне вираження своїх поглядів та переконань, свободу світогляду і віросповідання, можливостей об'єднання в політичні партії і громадські організації. Сюди ж включені права брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах. Ні можливість обрання до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, право проводити збори, мітинги, походи і демонстрації і т.д. Конституція гарантує право на захист своїх економічних і соціальних інтересів тощо.

Одним із перших і важливих норм які стали основою національного законодавчого забезпечення участі молоді в розвитку Української держави є Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (від 15.12.1992 №2859–XII).

Дана декларація визначає основні пріоритетні завдання державної молодіжної політики. Загалом вони включають в себе допомогу молоді в реалізації й самореалізації її творчих можливостей та ініціатив;

Способи сприяння до залучення юнаків і дівчат в процеси активної участі у національно-культурному відродженні українського народу; І не менш важливого, завдання щодо залучення молоді приймати активну участь в економічному розвитку України.

Важливим є Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (від 05.02.1993 №2998-XII). В якому відбиваються втілені завдання, принципи і напрями державної молодіжної політики, визначені Декларацією. В цілому закон спрямований на висвітлення питань, що стосуються проблем працевлаштування молоді, підтримки її підприємницької ініціативи та діяльності. Сюди включені питання проблем вирішення підвищення рівня життя, як покращити житлові умови молоді, освіти, культурного та фізичного розвитку. Також закон охоплює питання охорони здоров'я та гарантій правового захисту молоді. Регулює питання правового статусу та гарантій діяльності молодіжних громадських організацій.

Що стосується питань, пов'язаних з розвитком участі молоді, а саме освіти, державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, діяльності громадських організацій та політичних партій, розвитку інститутів громадянського суспільства тощо, вони відображені в низці інших нормативно-правових актів. Сюди можна віднести Закон України «Про організації роботодавців», Закон України «Про об'єднання громадян», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності». В тому числі Закони Країни «Про органи самоорганізації населення», «Про волонтерську діяльність», «Про свободу совісті та релігійні організації» та «Про соціальні послуги».

В період з 2010–2017 рр. було ухвалено низку законів, що регулюють окремі напрями участі та інформування молодіжної ланки: Закони України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», «Про доступ до публічної інформації», «Про безоплатну правову допомогу», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», внесено зміни до Закону України «Про інформацію».

За допомогою українського законодавства молодь має можливість реалізувати свої і політичні права. Така участь молоді регулюється Законом України «Про місцеві вибори» [72]. Згідно зі статтею 70 Конституції України молоді люди мають загальне виборче право голосу на виборах та референдумах, якщо на день їх проведення їм виповнилося вісімнадцять років. Молоді люди, яким виповнився двадцять один рік і які проживають в Україні протягом останніх п'яти років, можуть бути обрані народними депутатами України [68].

Для того аби мати суттєвий вплив на розвиток держави та брати активну участь в публічному управлінні необхідно володіти відповідними знаннями та компетенціями. Цим завданням володіє ухвалений Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 №2145-VIII).

Законом визначена основна мета освіти, яка полягає у всебічному розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвитку її талантів та інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, забезпечення формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей людини, виховання громадян з розумінням відповідальності, які будуть здатні до свідомого вибору в суспільстві, а також матимуть можливість спрямовувати свою діяльність на користь інших людей і суспільства загалом. Метою також є збагачення, як основи, інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, що підвищить освітній рівень громадян та забезпечить сталий розвиток України.

Для того щоб українська молодь мала сприятливі умови для розвитку і самореалізації у 2016 році затверджено Державну цільову соціальну програму «Молодь України» на 2016–2020 роки [70]. Метою даної програми є вирішення основних проблем, таких як низька участь молоді у суспільно-політичному житті держави і формування політики з питань, що впливають на її життя, розвиток та вирішення нагальних проблем.

Важливу роль відіграє Закон «Про державну службу» (від 10.12.2015 № 889-VIII), який дозволяє брати безпосередньо участь у розбудові держави,

перебуваючи на державній службі. Гарантуючи усім повнолітнім громадянам України, які вільно володіють державною мовою та яким присвоєно ступінь вищої освіти, можуть здійснювати стажування, які не перебувають на посадах державної служби, строком до шести місяців у порядку, визначеному керівником державної служби, у державних органах з метою ознайомлення з функціонуванням державної служби.

Для того аби процес заохочення молоді до роботи в органах управління проходив ефективно, ухвалено низку нормативних документів, що регулюють організацію і проходження стажування молодих людей в органах виконавчої влади:

- Наказ Про затвердження Порядку проведення стажування громадян з числа молоді, які не перебувають на посадах державної служби, в Міністерстві у справах ветеранів України [26];

- Порядки стажування громадян з числа молоді в апаратах міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які визначають загальні положення щодо організації та проходження стажування;

- *Порядок реалізації пілотного проекту щодо запровадження Національної програми стажування в центральних органах виконавчої влади* [71];

Отже задля позитивного впровадження процесу участі молоді в публічному управлінні є потреба в існуванні цілісного та ефективного законодавчого забезпечення такої участі в розвитку держави на всіх рівнях, при цьому враховуючи власний та міжнародний, в особливості Європейський досвід.

В розділі чітко охарактеризовані ознаки ефективного законодавства та розглянуто основні принципи, які використовувались в процесі формування молодіжної політики на рівнях громади та основні молодіжні пріоритети згідно Переглянутої Європейській хартії щодо участі молоді в громадському житті на всіх рівнях.

Окреслено важливість таких основоположних законодавчих актів як Конституція України та Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», що стали важливим підґрунтям та основою для формування ефективної нормативно-правової бази щодо забезпечення участі молоді в суспільному житті.

Одним із основоположних є Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (від 05.02.1993 №2998-XII). Де зазначені завдання, принципи і напрями державної молодіжної політики. Саме тут включені питання що регулюють сфери працевлаштування молоді, підтримки її діяльності в сферах підприємництва, вирішення проблемних питань щодо підвищення рівня життя молодого суспільства, покращенню умов житла молоді, її освіти.

Приділена увага Закону «Про державну службу» (від 10.12.2015 № 889-VIII), норми якого дозволяють брати участь у державних справах, перебуваючи на державній службі.

Тому можна констатувати той факт, що держава сприяє і має достатню законодавчу базу із забезпечення участі молоді в розвитку держави. Контент розвитку молоді зараз набирає обертів та має загальноєвропейський і глобальний аспект молодіжної політики, тому завдання конкретизації нормативно-правової бази України з урахуванням запитів нинішнього молодого покоління, розширення участі молоді на рівні місцевих громад та їх представництва в ухваленні загальнодержавних рішень є і залишається одним з головних завдань держави. Аби вирішити проблеми, які залишаються і стосуються формування нової державної політики в частині децентралізованої системи управління, зокрема побудови типової сучасної моделі системи публічного управління, які б забезпечили запобігання можливим проявам сепаратизму. Сприяли умілому запровадженню та використанню процесів діджиталізації як ознаки успішного публічного управління.

2.2. Організаційний супровід участі молоді у публічному управлінні.

Організаційний супровід є важливим завданням для забезпечення активної і ефективної участі молоді у прийнятті рішень та формуванні політики. Ключовим аспектом являється інформаційна робота. Існує серйозна необхідність забезпечити доступ молоді до інформації про можливості та процеси участі в публічному управлінні.

Один із способів такої інформаційної роботи є можливість участі в роботі консультативно-дорадчих органів. До них можна віднести молодіжні ради, колегії парламентів, а також координаційні ради з питань національно-патріотичного виховання молоді. Саме тут молодь зможе прийняти участь в управлінні державними справами, бути залученою до ухвалення рішень.

Щоб бути точним, така участь є основним поняттям для будь-якої демократичної системи. Завдяки їй молодь має більше повноважень, мати вплив та набувати ваги у суспільстві, може бути як прямою так і непрямою. Так процес впливу через обрання представника класу до Ради учнівського самоврядування може бути прикладом непрямої участі. Водночас пряма участь – це безпосередня робота в Раді самоврядування та спільне з керівниками прийняття рішень щодо життя інших учнів школи [66, с. 295].

Отже сам факт надання можливостей молодому суспільству впливати на питання, які стосуються їхнього життя через участь в прийнятті рішень або особисту діяльність, що впливає на їхнє життя і є поняттям молодіжна участь.

Участь молоді повинна мати характер активного залучення, це означає, що молоді люди беруть участь в запропонованих проектах не просто пасивно, а безпосередньо працюють у процесі визначення потреб, дослідження рішень і планування діяльності в межах організації або спільноти [39, с. 135].

В демократичному суспільстві діти, підлітки та молодь мають право на участь в житті громади на рівні з дорослими [20]. Так, незалежно від віку чи майнового стану, має право гідно себе поводити, право на повагу до оточення і відповідно до себе самого, на справедливе ставлення, на свою особисту думку,

навіть якщо вона не знаходить розуміння з думкою більшості дорослих та однолітків.

Під час проведення досліджень Центром незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» було відмічено, що сприяння роботі молодіжних консультативно-дорадчих органів (далі – МКДО), на думку молодих людей, підвищує рівень зацікавленості та активної участі молодих людей у їх роботі (32,4%), проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з представниками органів влади та місцевого самоврядування (32,1%). Також є потреба у фінансовому забезпеченні діяльності МКДО (23,3%), ухваленні відповідного законодавства (22,8%) та поширенні кращих практик роботи (19,6%) [27].

Не останню роль відіграє молодіжна інфраструктура, відсутність якої унеможливорює змогу брати участь молодих людей в сфері управління державними справами а також проводити діяльність пов'язану з розвитком громади. Серед молоді це молодіжні центри. Вони є осередком неформальної освіти та місцем формування активної громадянської позиції. В таких закладах відбувається процес надання інформації, консультування та залучення молоді до участі в суспільному житті. Тому розвиток мережі молодіжних центрів має бути пріоритетним завданням молодіжної політики в Україні.

Якщо говорити про участь молоді то можна спостерігати наявність різноманітних методів, підходів і теорій. Кожен суб'єкт публічного управління, молодіжні працівники, молодіжні організації, місцеві органи влади, розуміють поняття участі по-різному, в залежності від їхнього сфери роботи, оточення та досвіду.

Найважливішими серед методів дослідження молодіжних проблем є: систематичні спостереження, інтерв'ювання та анкетування. В той час не менш вживаними є тестування, аналіз особистих щоденників, біографічних описів для відображення процесів формування і розвитку молодої людини.

В нашій державі, а саме в розвитку молоді та її успішній самореалізації є багато зацікавлених сторін, від узгодженості дій яких це залежить. Ними є органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Молодіжна

політика має бути зваженою, відповідальною та бути основою формування майбутнього України. Водночас вона не повинна бути директивною та обмежувати право вибору, а спонукати молодь виявляти ініціативу, самостійно визначати власні цілі та цінності, а також брати участь у визначенні пріоритетів і шляхів розвитку держави [9].

Виділимо три основні групи методів підготовки (Рис. 2.1).

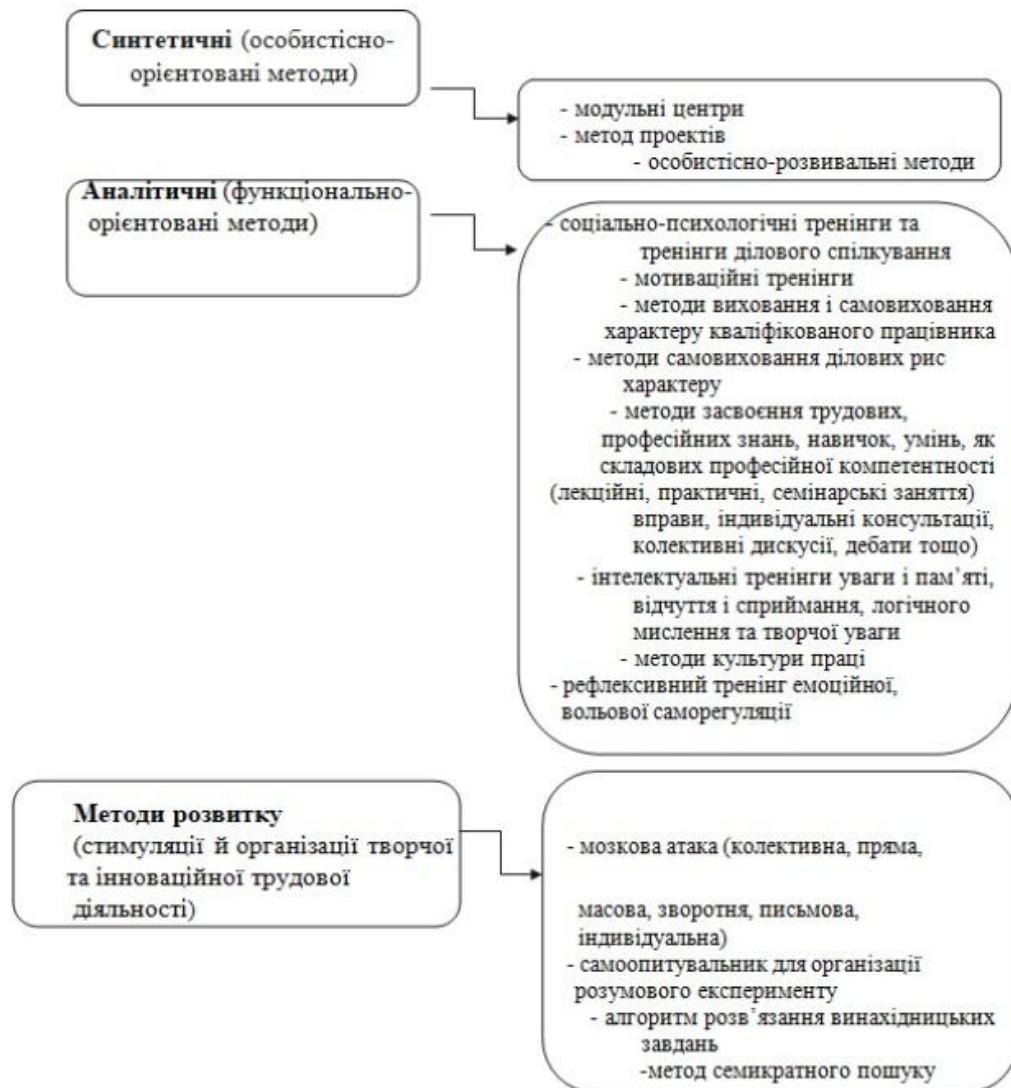

Рис. 2.1. Групи методів залучення молоді

Існують і практично використовуються також методи програмового навчання, комп'ютерні інформаційні технології, дистанційне навчання, технічні засоби, наставництво, кураторство [40].

В процесі організаційного супроводу та залучення молоді до участі в реформуванні держави застосовуються такі основні інструменти молодіжної політики:

- формування відповідних напрямів молодіжних програм та тематики молодіжних заходів (на основі Національної молодіжної Стратегії до 2030 року);
- створення умов та можливостей для приєднання молодих фахівців до реформаторських команд (публічно-управлінська, аналітична, інформаційна та інші види діяльності);
- використання засобів морального та матеріального стимулювання для молодих людей, чий особисті або спільні з іншими досягненнями сприяють просуванню ідеології реформ та здійсненню практичних заходів зазначеного спрямування;
- залучення представників молоді та молодіжних громадських організацій до діяльності консультативно-дорадчих органів як у молодіжній сфері, так і за її межами [57].

Надзвичайно важливим та вагомим внеском в подальший розвиток як окремих структур, так і держави в цілому є залучення молоді до прийняття управлінських рішень. Це дає молоді масу можливостей, таких як:

- проявляти себе та відчувати свою важливість серед іншого населення;
- можливість вплинути на хід окремих подій, ситуацій, спостерігати за результатами та змінами в процесах породжує мотивацію до подальшої роботи, розуміння того, що все можна змінити та голос кожного може бути почутим [21].

В решті, це призводить до усвідомлення того, що незалежно від свого соціального статусу, релігії, расового походження молода людина може бути важливою у суспільстві.

Держава має володіти розробленими механізмами та інструментами участі молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики:

- донесення інформації про рішення та дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, що безпосередньо стосуються молоді, шляхом її оприлюднення на своїх офіційних веб-сайтах, через засоби масової інформації, соціальні мережі та за допомогою інших доступних для молоді засобів та методів комунікації;

- проведення консультацій, у тому числі електронних, із суб'єктами молодіжної роботи, іншими заінтересованими сторонами, проведення опитувань молоді тощо;

- створення та підтримка діалогу з молоддю шляхом організації молодіжних ініціатив, утворення молодіжних рад, призначення радників з питань молоді, проведення громадських слухань, публічних обговорень, створення робочих груп із залученням суб'єктів молодіжної роботи;

- забезпечення партнерства між молоддю та органами державної влади і органами місцевого самоврядування на всіх етапах формування та реалізації молодіжної політики, спільного проведення оцінювання ефективності рішень і заходів молодіжної політики;

- забезпечення представництва молоді у складі консультативно-дорадчих органів, що утворюються органами державної влади, органами місцевого самоврядування у порядку, визначеному законодавством;

- залучення суб'єктів молодіжної роботи до реалізації завдань молодіжної політики у порядку, визначеному законом [6].

Наступним важливим аспектом є освіта молоді та її підготовка до участі в державних процесах та суспільному житті. Фокусування уваги в цих умовах потребує молодь, яка тільки здобуває освіту, шукає своє місце на ринку праці, створює власну сім'ю.

Одними з найбільш продуктивних платформ для молоді є шкільні парламенти, студентські самоврядування, молодіжні ради, які дають можливість та підґрунтя для подальшої самореалізації. За допомогою даних структур молодь може спробувати себе у різних галузях та напрямках роботи.

В процесі дослідження вікових категорій молоді, ми можемо зазначити, що найбільш активною молоддю яка виявляє бажання бути залученою до управлінських процесів держави є молоді люди віком від 18 до 24 років – здебільшого це люди які отримують освіту у вищих навчальних закладах [86].

Основою всіх закладів вищої освіти є студенти, які сприймаючи поточні ситуації, прагнуть до більшого, що призводить до їхнього об'єднання у різні групи [45]. Узагальнюючи проаналізовані джерела, можна визначити студентські об'єднання які поділені за окремими типами діяльності та функціями:

- громадські студентські організації – їх діяльність базується на вирішенні питань організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, є учасниками громадського нагляду та управління закладами вищої освіти [3].

- студентські організації за різним фаховим спрямуванням – об'єднання, що зазвичай діють на факультетах/інститутах за різними напрямками навчання студентів [49];

- органи студентського самоврядування – це робочі, дорадчі, виборні органи що включають в себе студентів, які мають право і можливість на навчання, захист прав та інтересів студентів, брати участь в управлінні закладами вищої освіти [18];

- студентські низові ініціативи – добровільні об'єднання здобувачів вищої освіти, зацікавлених у розвитку закладів вищої освіти, що прагнуть підвищення свого освітнього та культурного рівня;

- профспілки – добровільні неприбуткові громадські організації, що об'єднують громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їх професійної діяльності [2].

Навіть попри те, що активність молоді на теренах закладів вищої освіти є досить високою, це стосується не усіх студентів. Існує певний відсоток студентства, що не є активним та незацікавленим у діяльності університету. Вони мотивовані більшим чином у знаходженні роботи для забезпечення

власного життя або вони є більш пасивними та просто не бажають брати участь у певних об'єднаннях [16].

Гарним досвідом надання молоді змоги відчувати свою відповідальність та вплив на громаду є інструмент створення молодіжних рад. Основними завданнями цього інституту є залучення активної молоді до спільної роботи на користь громади [51].

З діяльності молодіжних рад випливають можливості мати вплив на бюджет міста, отримувати гроші на реалізацію проектів, що в подальшому дасть досвід та розуміння потреб міста на рівні влади.

Молодіжна рада – є місцем реалізації людей, які зацікавлені в розвитку своєї громади. Це спосіб взяти відповідальність за позитивні зміни на місцях та у країні вцілому.

Одним із важливих питань в проблематиці дослідження є партнерство з громадським сектором: співпраці між молоддю та органами громадської влади та неурядовими організаціями. Передбачає співпрацю між урядовими органами та молодіжними організаціями або громадськими ініціативами для спільного вирішення питань, які стосуються молоді.

І одним з не менш важливих факторів є зміна законодавства. Деякі країни вносять зміни у законодавство для полегшення участі молоді в публічному управлінні. Невідкладного удосконалення потребує нормативно-правова база України, яка регулює питання сфери молоді. Саме удосконалення має відбуватись з урахуванням вікових запитів сучасного молодого покоління, в контексті забезпечення прав участі молоді в розвитку держави на рівні місцевих громад та їх представництва в ухваленні загальнодержавних рішень.

Тож на сьогодні існує потреба в удосконаленні механізмів участі молодих громадян в ухваленні рішень органами державної влади та місцевого самоврядування, які є діючими та вироблення нових.

У зв'язку з проведенням в Україні реформ, децентралізації та державного управління, їх актуальність посилюється. Ці процеси вимагають більш активної

участі громадян та активізації процесу взаємодії між ними та органами влади. Питання участі молоді має ґрунтовну теоретичну базу.

На сьогодні в Україні існує накопичений великий досвід, в тому числі міжнародний. Було проведено багато досліджень, є результати розроблених та апробованих методик. Але залишаються ознаки декларативного характеру. Це пояснюється тим, що:

по-перше, відсутня сформована традиція підготовки та ухвалення рішень, їх реалізація органами державної влади, місцевого самоврядування.

І як результат відсутність тривалого процесу консультацій, діалогу між представниками влади та громадянами з урахуванням пропозицій громадянського суспільства;

по-друге, відсутність прозорості процедури підготовки та ухвалення рішень. Де можливість прийняття необхідних представникам влади рішень в більшості випадків відбувається без урахування підтримки громадянського суспільства;

по-третє, низька або загалом відсутня проінформованість молоді. Проблема є похідною від попередніх, та відрізняється тим, що в даному випадку відповідальні, як ухвалюють рішення та несуть за них відповідальність навіть не намагаються залучати до діалогу іншу сторону;

по-четверте, високий рівень пасивності молоді: так молоді люди не мають на меті проявляти жодної ініціативи, адже не вірять, що висловлена ними думка буде взята до уваги та матиме будь-яке значення.

Та все ж беручи до уваги досвід демократичних країн, можна побачити, що деякий зв'язок між посиленням ролі громадян та молоді при ухваленні рішень, які є суспільно важливими та спрямовані на покращення рівня їхнього життя все ж таки існує.

Якщо не брати до уваги стереотипи щодо участі молоді, де молодь – це лише контроль над владою, в той момент як влада – це пошук механізмів як ухвалити необхідне рішення максимально комфортно для себе, то можна

сказати, що насправді це взаємовигідний це консолідуючий крок для усіх учасників які відіграють свою роль в процесі прийняття рішень.

Це стане важливим досвідом насамперед для молоді, де вона матиме можливість бути почутою, здобути безцінний досвід та удосконалити свої знання та удосконалювати свій високий рівень активності.

В свою чергу для представників влади – це підтвердження, що їх рішення повністю легітимні, наявна можливість для його якіснішого наповнення, що підтверджується високим рівнем взаємодії з громадянським суспільством.

Тож аби активізувати підтримку участі молоді, державна молодіжна політика має мати орієнтири для розв'язання таких питань, як:

1. створення молодіжних консультативно-дорадчих органів для забезпечення молоді умов щодо участі та молодіжного громадського контролю в створених молодіжних консультативно-дорадчих органах;

2. необхідним є проведення заходів, дії з реалізації програм, в тому числі проектів, де відбуватиметься інформування, консультування, надання рекомендацій та роз'яснень молодим людям, з питань участі в ухваленні та прийнятті рішень, які стосуються молодіжної сфери та реформування різних категорії життя;

3. забезпечення адміністративної молодіжної роботи, де передбачено формування різних структурних підрозділів в даній сфері та професійне кадрове забезпечення їх діяльності;

4. важливим є наявність і функціонування національних молодіжних рад та свого роду молодіжних організацій, адже вони є основними органами в прийнятті рішень з питань проблем молоді;

5. Працівники державних структур і представників громадських об'єднань, які безпосередньо працюють із молоддю повинні бути забезпечені професійною підготовкою.

6. Молодіжна робота має бути забезпечена як інформативно так і методично: тобто є потреба в поширенні інформаційних та методичних матеріалів, що стосуються спеціалістів сфери молоді а також представників

громадських об'єднань, які безпосередньо ініціюють та підтримують молодіжні ініціативи, та сприяють активізації участі молоді;

7. Необхідне виділення коштів на всебічне фінансування сфери державної молодіжної політики, залучення додаткових матеріальних і фінансових ресурсів підприємств, установ і організацій а також об'єднань громадян які будуть зацікавлені у роботі з молоддю, фінансування діяльності спеціальних молодіжних фондів.

8. Ефективне запровадження механізмів інституційної підтримки з розвитку та процесу діяльності громадських об'єднань. При цьому залучаючи інститути громадянського суспільства до реалізації молодіжної політики.

Отже молоді люди є практично основоположним суб'єктом державної політики. Найбільш активно вона реалізується на регіональному та місцевому рівнях, де в територіальних громадах проводиться робота із молоддю, відбувається розширення участі молоді в процесах ухвалення рішень, де утворені молодіжні центри різних рівнів. Існує наявність молодіжних консультативно-дорадчих органів, започатковано національний конкурс «Молодіжна столиця України», багаточисленні програми, конкурси для молодих людей та проекти, де молодь має можливість самореалізації.

Отже, організаційний супровід участі молоді у публічному управлінні повинен включати в себе такі основні способи, як можливість молоді брати участь у роботі консультативно-дорадчих органів: молодіжних рад, колегій, парламентів, координаційних рад задля можливості мати більше повноважень та впливати і набувати ваги у вирішенні державних справ та суспільства в цілому.

Важливої уваги органам державної влади слід приділити створенню та розвитку молодіжної інфраструктури, без якої участь молоді в процесах управління державними справами та розвитком громади стає неможливою. Як було зазначено, це є молодіжні центри. Це є одне із головних пріоритетних завдань молодіжної політики в Україні.

Не останню роль відіграє молодіжна інфраструктура, відсутність якої унеможлиблює участь молоді в процесах управління державними справами та розвитком громади. Такими є молодіжні центри як осередки неформальної освіти та формування активної громадянської позиції серед молоді. В таких закладах відбувається процес надання інформації, консультування та залучення молоді до участі в суспільному житті. Тому розвиток мережі молодіжних центрів має бути пріоритетним завданням молодіжної політики в Україні.

В розділі перелічені основні інструменти молодіжної політики, які необхідно використовувати в процесі організаційного супроводу та залучення молоді до участі в реформуванні держави.

Не менш важливою та вагомою формою розвитку як окремих структур, так і держави в цілому є залучення молоді до прийняття управлінських рішень.

Дієвим методом є змога держави володіти розробленими механізмами та інструментами участі молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики.

Розглянуто такий аспект як освіта молоді та її підготовка до участі в державних процесах та суспільному житті. Він відноситься до такої категорії молоді на початку здобуття освіти, обирає сферу діяльності на ринку праці.

Даними платформами є шкільні парламенти, студентські самоврядування, молодіжні ради.

І як заключний інститут залучення активної молоді до спільної роботи а користь громади - створення молодіжних рад. На даний час на стадії виконання проходить програма «Молодіжний працівник», активно проходить фінансова підтримка проектів молодіжних та дитячих громадських організацій, підвищується рівень розвитку міжнародного молодіжного співробітництва та співпраці з різними міжнародними організаціями, такими як обміни молодими людьми з такими країнами, як Польща, Литовська Республіка.

2.3. Міжнародний досвід участі молоді в публічному управлінні.

З метою суспільства нашої держави взяти курс на запровадження європейських стандартів та принципів, у тому числі і щодо участі молодих

громадян в управлінні публічними справами, важливим є аналіз європейського досвіду процесу політизації та активного залучення молоді до участі в політичних процесах.

Тому ціль пошуку можливостей щодо подальшого розвитку молодіжної політики, курс європейської інтеграції країни повинен бути зосереджений на детальному вивченні досвіду європейських країн. Аналізуючи моделі молодіжної політики у світі, в тому числі і Європу, слід зазначити, що дуже важко віднести вітчизняну модель до якоїсь із них враховуючи особливості країни, конкретну ситуацію впровадження та поточну динаміку трансформації.

Слід звернути увагу на важливу роль документів Організації Об'єднаних Націй, які сприяють повноцінному функціонуванню молодіжних організацій у країнах Європейського Союзу. В них чітко відображено міжнародну концепцію з питань політики в молодіжній галузі, в документах якої регулярно аналізується державна молодіжна політика як на міжнародному, так і національному рівнях.

Ще у 80-ті роки в ООН було ухвалено документ під назвою «Керівні принципи для подальшого планування і здійснення відповідних засобів, які стосуються молоді». На той час в ООН була ухвалена «Стратегія керівних принципів», яка і досі, не зважаючи на внесені корективи, впроваджується у свідомість політиків і керівників різних держав. З роками помітним стало покращення діяльності молодіжної політики [24].

Сам по собі документ має за основу перегляд характеристики становища молоді в демографічній структурі, виділення окремих груп і їх проблем, умов для поліпшення її становища. Керівні принципи покликані забезпечити концептуальну основу для національних програм і визначити загальні фактори, які отримають загальне визнання і мають відношення до вирішення конкретних проблем. Головною метою та завданням таких державних документів повинно бути розширення участі молоді і молодіжних організацій у житті суспільства.

Діяльність таких європейських структур як Європейський Союз, Рада Європи, стосовно молоді виокремлюють декілька основних напрямів, таких як

освіта, свобода пересування, зайнятість і професійна підготовка, залучення молоді до добровільної діяльності (волонтерський рух), освоєння молодими людьми інформаційних технологій, культурний розвиток, зближення молоді країн-членів ЄС та інших держав, заохочення громадянської активності молоді, освіта в галузі захисту прав людини, сприяння міжкультурному діалогу тощо.

Проведені дослідження А. Соколовим показали, що Рада Європи приділяла особливу увагу формуванню європейської юнацької самосвідомості під час формування молодіжної політики, цьому сприяло розширення можливостей освіти, культури та духовного розвитку. Головною особливістю європейської молодіжної політики є те, що, за даними європейських інститутів, молодь у країнах-членах ЄС є «більшими європейцями», ніж попередні покоління. Так, діяльність молодих людей, як і в європейських країнах, супроводжується автономністю їхнього розвитку думки та вираження, тому вони можуть стати головною рушійною силою на новому етапі інтеграції. «Тому молодіжна політика повинна пропагувати доступ до соціальної автономності і допомагати молодим бути автономними, надійними, креативними, відповідальними за інших».

Зокрема Радою Європи створено постійний Комітет міждержавного співробітництва з молоддю, який організовує Європейські конференції міністрів у справах молоді, координацію молодіжних програм створену спеціальним Молодіжним директором, фінансову підтримку діяльності молоді з 1972 року якою займається Європейський молодіжний фонд, щорічний бюджет якого становить приблизно 2,3 млн євро [17].

Особливої уваги заслуговує Європейська хартія про участь молоді в муніципальному та регіональному житті яка регулює процес реалізації молодіжної політики в країнах Європи. Найважливіші рішення щодо змісту молодіжної політики в Європі ухвалюються на регулярних Європейських Конференціях міністрів у справах молоді. З 70-х років ХХ ст. існує Європейський молодіжний фонд, створений для фінансування молодіжних

проектів та програм, що здійснюються в масштабах регіону, під егідою РЄ було відкрито два Європейських молодіжних центри [83].

Варто зазначити, що поняття молодіжної політики у країнах Європи і України дещо відрізняється. Це стосується вже європейськими національними традиціями роботи з молоддю, що має або динамічний, або статичний характер. Так статистична модель переважає у країнах Північної Європи, в той час як у Великобританії, Данії, країнах Середземномор'я – панує динамічна модель, яка надає великого значення постійним змінам у роботі з молоддю, забезпеченню взаємодії між учасниками процесу розроблення й упровадження молодіжної політики.

Аналізуючи країни Європейського Союзу можна виділити наступні моделі молодіжної політики, які базуються на певних критеріях, а саме:

рівень демократії, національно-культурні традиції та нормативно-правове забезпечення і т. д.

– універсалістська модель (країни Західної Європи та Скандинавії) – це найбільш демократична модель, яка характеризується паритетним рівнем контролю державою молодіжних організацій при одночасному наданні їм широкої свободи дій. Модель виникла як результат реорієнтації політики щодо молоді в останні 10-15 років, який і досі супроводжується активними заходами та діяльністю молодіжного руху. Такій моделі специфічною властивістю є відсутність міністерства у справах молоді в органах влади.

– громадська модель (Великобританія) – де існує мінімальне втручання держави в діяльність молодіжних організацій, модель ґрунтується на глибоких традиціях молодіжних організацій, які беруть активну участь у державотворчих процесах – невелика частина. В них переважають спортивні, культурні та благодійні. Імплементация молодіжної політики делегується від держави до інститутів громадянського суспільства.

– протекціоністська модель (країни Центральної Європи) – основною метою держави є спроба контролювати та встановлювати пріоритетні цілі в діяльності молодіжних організацій. У таких державах молодь є соціальною

групою, яка потребує захисту, підтримки та стимулювання. Головна мета молодіжних об'єднань – закладання основ громадянського суспільства.

– централізована модель (країни Середземномор'я) – за цією моделлю залучення третього сектора та молодіжних органів місцевого самоврядування є дещо слабким, тому молодіжна політика є централізованою, зосередженою на державному рівні [37].

За роки країнами нагромаджено чималий досвід формування і реалізації молодіжної політики. За ознаками її планування і реалізації, вирізняють неоконсервативну й соціал-демократичну моделі молодіжної політики. Що до першої, то вона полягає в тому, що держава надає соціальну допомогу тим категоріям і групам молоді, які мають велику потребу в ній. Друга модель – соціал-демократична – де держава практично бере на себе відповідальність за вирішення більшості складних проблем молоді. Та неоконсервативна, і соціал-демократична моделі, яка успішно розв'язує молодіжні проблеми, про що свідчить ситуація в розвинених країнах.

З метою більш детального вивчення міжнародного досвіду в сфері молодіжної політики ми розглянемо основні її методи і форми реалізації у країнах Європи, Азії та СНД.

У розвинених країнах Заходу на початку ХХІ ст. державна молодіжна політика у своєму розвитку набула цілком визначених форм і було визначено кілька досить різних моделей для її здійснення. Однією із частин соціальних груп загальних відносин в будь-якій демократичній державі є і молодь. Тому на її соціальну активність, у тому числі участь в трудових відносинах, впливає і вся система працевлаштування, провадження професійної діяльності й управління кар'єрою [47].

Більша частина європейських країн мають каскадну (триступеневу) структуру реалізації молодіжної політики:

– перший рівень – коли законодавча база і загальні напрями її реалізації розробляються на рівні центрального уряду;

- другий рівень – уряд, у свою чергу, делегує можливості її здійснення регіональним і муніципальним адміністраціям

- третій рівень – молодіжні громадські організації.

Діяльність зі сприяння участі молоді в публічному управлінні в більшості економічно розвинених європейських країн полягає в сприянні безконфліктній інтеграції молоді в суспільство. Адже за роки перебування в молодіжній віковій групі необхідно здобути освіту, опанувати професійні навички, засвоїти свої права та обов'язки, пройти курс цивільного та етичного виховання, щоб отримати статус повноцінної свідомої особи та забезпечити своє самостійне існування.

- Можна виділити декілька спільних елементів країн Європи, які активно ведуть співпрацю з сектором молоді та мають молодіжну політику:

- місце консультацій та їх вплив на молодь, що створює соціальний взаємозв'язок між урядом, молодими людьми і суспільством;

- надання інформації та порад щодо прав молоді та можливостей для них;

- свобода вираження як культурного, творчого так і політичного;

- культура продовження всіх форм освіти;

- підтримка молодих сімей;

- відповідна спеціальна підтримка для молодих людей, що відносяться до «груп ризику», таких, як люди з особливими потребами чи молоді в'язні;

- підтримка і заохочення до активного проведення вільного часу;

- правильна організація професійної підготовки тих, хто працює з молодими людьми;

- проведення досліджень труднощів, які з'являються на шляху молодих людей;

- сприяння між молоддю міжнародних зв'язків [93].

Основні моделі молодіжної політики, які виділяють дослідники є так звану неоконсервативну модель молодіжної політики (приклад США), коли

держава найперше надає соціальну допомогу тим категоріям і групам молоді, що її потребують, і соціал-демократичну модель (політика більшості європейських країн), де держава практично бере на себе відповідальність за вирішення майже усіх проблем молоді.

Серед європейських моделей молодіжної політики науковці виділяють наступні [10]: універсалістську модель країн Скандинавії; громадівську модель Великобританії; протекційну модель країн Центральної Європи; централізовану модель країн Середземномор'я.

Розглянемо моделі молодіжної політики різних країн дтально.

Модель державної молодіжної політики США держава організовує процес державного управління та вирішення молодіжних проблем на мінімальному рівні, але дослідники проголошують необхідність актуалізації результатів діяльності публічної організації, які б були цінними, найперше, для молодих громадян. Дана модель визначає, що держава бере на себе обов'язки, причому обмежені, вживати заходи стосовно соціально незахищених і "неблагополучних" категорій молоді, але й у цьому випадку державою регулюються лише окремі аспекти соціального становища таких молодих людей [32].

Для соціальної підтримки молоді створюють благодійні приватні організації, в країні активно впроваджуються механізми залучення комерційного сектору до участі в реалізації програм та проектів молодіжної політики. Однією із особливостей моделі молодіжної політики США є те, що в державі активно створюють та розвивають органи самоврядування в школах, коледжах, університетах. Молодь має можливість отримати необхідні соціальні, комунікативні та управлінські навички в таких діючих органах самоуправління, так існують можливості впливу молоді на прийняття рішень, що стосуються її життя [62].

Наступною розглянемо *Шведську модель державної молодіжної політики*. На відміну від політики США вона передбачає значне втручання держави у відносини суспільства та молоді. Вплив держави на вирішення

молодіжних проблем найперше здійснюється через фінансування та створення мережі державних чи державою фінансованих, спеціалізованих закладів, а також через фінансову підтримку молодіжних організацій. Основний механізм роботи з молоддю у Швеції ґрунтується на соціальній роботі в комунах [63].

Тут діяльність держави щодо участі молоді в публічному управлінні Швеції ґрунтується на регламентації законом заходів підтримки молоді і молодіжних організацій. Так як у Швеції 30 % населення становлять молоді люди молодше 25 років. Держава формулює загальний напрям, цілі та пріоритети молодіжної політики, але в її реалізації головна роль відведена місцевому самоврядуванню й громадським організаціям. Діяльність по реалізації молодіжної політики координується Міністерством культури [34].

Модель державної молодіжної політики Німеччини. Країна, яка володіючи потужною законодавчою базою запроваджує помірне втручання держави в життя і справи молоді та надання державної допомоги тим молодим людям, кому вона вкрай необхідна. Однією із особливостей є залучення широкого кола молоді до вирішення власних проблем. Молодіжна політика в Німеччині має ознаки як соціал-демократичних засад, так і ліберальних. Соціал-демократичні засади проявляються в тому, що держава, під час залучення молоді до сфери публічного управління, зберігає у своїй основі соціальний вимір, а не індивідуальні інтереси; проводить активну політику щодо забезпечення основних прав, тобто не лише запобігає їхньому порушенню, а й створює відповідні умови для їхнього дотримання; Ліберальні засади проявляються, зокрема у заходах превентивного, компенсаційного, а також субсидіарного характеру [22].

Однією із найкращих та найдорожчих систем можна назвати саме Німецьку систему молодіжної політики в Європі. В Німеччині, як і в більшості Європейських країн, молодіжна політика покликана сприяти молодим людям у становленні їх життєвого шляху, у тому числі в забезпеченні зайнятості й цивільної участі молодих людей у віці від 18 до 27 років.

Саме Міністерство в справах сім'ї та молоді відповідає за розробку

молодіжної політики. У всіх великих містах Німеччини є інформаційні молодіжні центри. Створено Федеральний фонд дітей та молоді, який є основним засобом фінансової підтримки національної та міжнародної молодіжної політики [19].

Молодіжна політика Великої Британії класифікується як громадівська модель. Виходячи із потреб молоді кожної конкретної громади у країні створені і діють молодіжні служби, які планують свою діяльність. Ці потреби визначаються шляхом проведення індивідуальних бесід з молоддю, місцевих локальних досліджень. За їх підсумками спеціалісти в даній галузі формують обсяг потреб молоді місцевої громади, на основі якої розробляються програми для молоді.

Роботі молодіжних служб Великої Британії проходить при дотриманні таких базових принципів роботи з молоддю, як турбота про емоційний стан молодих людей; забезпечення участі молоді у прийнятті рішень; повага до цінностей та субкультури молодих людей.

У службах працюють фахівці, які мають кваліфікацію молодіжного працівника у громаді з отриманням освіти в університеті. Кожна молодіжна служба має банк даних про організації та установи, які працюють з молоддю в громаді та послуги, що надаються в цих організаціях [4].

Польська модель державної молодіжної політики. Цікавим фактом є відсутність визначення молоді, відповідно не встановлено і вікових меж. Проте усі студенти мають пільги включно до 26 років.

Головним документом, покликаним регулювати молодіжну політику в Польщі, є «Державна стратегія для молоді». Він містить у собі положення які по суті впливають із потреб самої молоді. Така політика має включати в себе діалог, партнерства та включення молоді в суспільні процеси. Прикладами такого партнерства можуть бути молодіжні ради, що скликаються на різних рівнях, від місцевого до європейського, або також систематизований діалог, у рамках якого Європейський союз веде консультації з молоддю [81].

Стратегію для молоді охоплює теми, що стосуються освіти, соціального

догляду, державного соціального захисту, працевлаштування і боротьби з безробіттям, умов життя дітей у сім'ях, оздоровчого догляду, протидії злочинності, наркоманії та алкоголізму. Дії держави стосовно молоді в цих аспектах повинні здійснюватися через домовленість з молодими людьми [12].

Одним із прикладів реалізації молодіжної політики є функція передавання повноважень в руки молоді. Як приклад можна навести оголошення в Лодзі про конкурс на проекти з певною сумою фінансування. З 12 років молоді люди можуть починати писати проект індивідуально або в групах, який повинен зібрати від району 5 підписів за проект. Наступним етапом відбувається голосування особами яким вже виповнилось 16 років і старші. Таким чином в Лодзі було побудовано велосипедні доріжки, реконструйовано парки.

Однією із знакових подій у Польщі є Європейський тиждень молоді. Він прирівнюється до свята та це є чудовою можливістю для проведення дебатів, конференцій, зустрічей молоді з керівниками, а у Брюсселі – до планування систематизованого діалогу [79].

Здійснення *молодіжної політики Китаю* здійснюється у повній відповідності до рішень Комуністичної Партії, яка приділяє пильну увагу життю китайської молоді, посиляючись на важливість молоді, яка несе в собі потужний потенціал майбутнього розвитку країни в якій ставляться завдання щодо розширення та поглиблення соціалістичної свідомості молоді, щодо більшого включення молодих китайців у політичне та економічне життя суспільства, щодо забезпечення можливостей підйому освітнього рівня учнів та студентів Китаю.

Основним принципом молодіжної політики Китаю є трудова етика, в основі якої лежить залучення молоді до економіко-трудової діяльності. Особливої уваги приділено участі, що звільняється на період літніх канікул від освітніх обов'язків студентства у спеціально створених для цього трудових таборах.

Так учасники студентських таборів займаються аграрною діяльністю у сільській місцевості. Це дозволяє студентам трішки поповнити свій бюджет,

значно допомагаючи їхнім батькам з витратами на їх утримання. Така діяльність спонукає молодь Китаю до колективної праці, виробляє працьовитість, витривалість, професійні вміння та навички.

Китайська молодіжна політика незмінно наголошує на створенні умов для якнайшвидшої адаптації студентської молоді до нових економічних умов, законодавчо закріплює всіляку підтримку економічних ініціатив молоді Китаю.

Молодіжна політика країн СНД. Особливістю їхньої діяльності є потяг до складання програмних документів; одним із недоліків їх діяльності в даній сфері є недостатнє невміння поррахувати обсяги необхідних фінансових засобів для здійснення розроблених програм, відсутність досвіду визначення ефективності молодіжної політики, низький кваліфікаційний рівень працівників служб по роботі з молоддю. Проблематичним є процес реалізації правових нормативних актів стосовно підтримки та захисту прав молоді які на відміну від реалізації активно приймаються. В цих країнах втрачені напрацьовані принципи організованого впливу на процес зміни та спадкоємності поколінь.

Як показує досвід країн Німеччини та Швеції, що від закріплення в правовій формі концепції молодіжної політики до прояву її ефективного впливу на суспільне життя країни проходить 30-40 років. Натомість Пострадянські держави навпаки намагаються в короткий термін розробити нові механізми реалізації молодіжної політики.

Звернемо увагу на досвід Узбекистану. Держава активно підтримує Громадський рух молоді Узбекистану «Камолот», зокрема постановою уряду в січні 2007 р. визначено, що підприємства малого бізнесу (за винятком підприємств торгівлі) мають перераховувати у Фонд розвитку цієї організації 5% від нарахованої суми єдиного податкового платежу, а також те, що кошти, які перераховуються «Камолоту» у формі спонсорських внесків на реалізацію його програмних завдань, виключаються з оподаткованої бази при нарахуванні податку на дохід (прибуток) [7].

Модель державної молодіжної політики Туреччини. В країні створені міністерства та відомства, їх 14 та кожне проводить свою діяльність

відповідності зі специфікою: освіта, охорона здоров'я, працевлаштування, боротьба зі шкідливими звичками та ін. Проблемою вільного часу займається Головне управління по молоді й спорту. Його робота спрямована в основному на організацію й координацію різних молодіжних таборів, центрів і міжнародних організацій. Щодо питань забезпечення можливості для проведення вільного часу молоді то їх вирішення покладене на молодіжні центри – культурні інститути. Вони організують різні заходи для молоді й консультації по хвилюючим молодіжним питанням. Поряд із центрами діють консультативні бюро молодіжної інформації. Участь молоді в міжнародних організаціях, у програмах по обміну заохочується урядом Туреччини [25].

Отже беручи за основу учасників молодіжного сектора, способах координації молодіжної політики, молодіжному законодавстві, розвинуті країни Європи можна класифікувати за трьома категоріями:

– з розвинутим молодіжним сектором. Де молодіжну політику безпосередньо сконцентровано в добре визначеному молодіжному секторі, який домінує. Прикладами є Австрія, Люксембург, Ліхтенштейн, Іспанія, Греція, Португалія; – з обмеженим молодіжним сектором. Саме тут молодіжну політику частково передано до спеціалізованого молодіжного сектора, а частково розподілено серед традиційних секторів таких, як освіта, працевлаштування, охорона здоров'я і та ін. Це спостерігається і в Нідерландах, Франції, Бельгії, Ірландії, Фінляндії, Швеції, Норвегії;

– без спеціального молодіжного сектора. Молодіжну політику розподілено за традиційними секторами без явно вираженого центру. Це ми спостерігаємо у Великобританії, Ісландії, Італії, Данії.

Але доцільно зауважити, що ми не можемо точно порівнювати участь молоді у політичному житті країн, про місце молодіжної політики в політичних пріоритетах та молодіжну роботу лише за тим, чи існує спеціалізоване законодавство щодо молоді, оскільки спосіб забезпечення молодіжної діяльності – це результат історичних традицій, які склалися в організації адміністративної роботи, роботи структур органів публічної влади.

Адже основоположним є вектор направленості молодіжної політики самої держави від якого залежить молодіжна політика самої держави.

Беручи до уваги останні 20-ть років в нашій державі було сформовано законодавчу базу з питань соціального становлення та розвитку молоді, утворено центральні і місцеві органи виконавчої влади, які забезпечують формування та реалізацію державної молодіжної політики, створено мережу установ і закладів для молоді, розроблено та забезпечено виконання державних і регіональних молодіжних програм, запроваджено механізм підтримки молодіжного руху та різних категорій молоді. Однак, необхідно акцентувати, що дослідження теоретико-методологічних засад та прикладного змісту молодіжної політики в Україні і сьогодні залишається актуальним напрямком наукових пошуків.

Дослідженням питання залучення молоді до участі у політичних процесах є досить актуальною та багатоаспектною темою, до якої існує підвищений інтерес іноземних та вітчизняних державних діячів, науковців протягом останніх років. До наукових досліджень присвячених даному питанню варто віднести, насамперед, праці таких авторів, як: Г. Алтинбекової, С. Безклетного, В. Боряза, Є. Бородіна, В. Бортнікова, Д. Гончарова, І. Гайвановича, Ю. Галабурди, В. Вербеця, І. Ільїнського, М. Кербаль, Г. Коваль, Ч. Козловського, Н. Колісниченко, В. Криворученко, Ю. Криворучко, В. Куліка, О. Кулеби, О.

Мелешкіної, Н. Паніна, Е. Пардусь, М. Перепелиці, Д. Роша, В. Соколова, С. Сороки, Р. Сторожук, А. Счізеротто, С. Такера, Р. Томсона, В. Ярошенко тощо.

Беручи до уваги традиції співпраці державних органів з молоддю, важливим і актуальним постає питання вивчення досвіду саме європейських країн щодо визначення та аналізу ролі молоді у політичних процесах. Що має свої наслідки для адаптації до найбільш вдалих і передових зарубіжних технологій і методів роботи з молоддю та у вирішенні спільних проблем.

Адже як зазначалось, спостерігається повільного розвитку структур, наявність корупційних схем та авторитарних методів управління.

Так як нашою державою взято курс на запровадження європейських стандартів та принципів, у тому числі і щодо участі молодих громадян в управлінні публічними справами, важливим є аналіз європейського досвіду залучення молоді до участі у політичних процесах та приведення національного законодавства у відповідність до європейських стандартів.

Проаналізувавши діяльність таких європейських структур як Європейський Союз, Рада Європи, визначено їх ефективність на міждержавному рівні, яка досягається за допомогою інших учасників, наприклад, профільних та суміжних структур Ради Європи та Єврокомісії, реалізації крос-секторального підходу для вирішення поточних і пріоритетних задач молодіжної політики.

Водночас, варто зазначити, що європейські країни порівняно пізно виокремили молодіжну політику в специфічну сферу діяльності держави. Все це відбувалось у 1960-ті роки після так званих молодіжних революцій у Західній Європі, але зробили в цьому напрямі велику роботу, отримавши позитивні результати.

Надзвичайно велику увагу Ради Європи привертає молодь, що є майбутнім європейського континенту, про що свідчить низка документів, прийнятих цією організацією та спрямованих на оптимізацію молодіжної політики в регіоні.

Враховуючи проаналізовані моделі державної політики різних країн та з метою запозичення їх досвіду існує необхідність зміцнити партнерство органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства. Адже саме вони працюють з дітьми та молоддю.

Важливим є поширення інструментів для участі молоді у прийнятті рішень, за допомогою молодіжних консультативно-дорадчих органів, органів учнівського та студентського самоврядування. Необхідним є створення умов, де існуватиме можливість підвищити рівень своєї компетентності як молоді, так

і фахівців, які працюють в даній сфері, у тому числі молодіжних працівників, представників молодіжних центрів. Оскільки найефективніша робота проводиться саме через установи, що працюють з молоддю, важливим є розвиток мереж молодіжних центрів.

Саме положення Національної молодіжної стратегії до 2030 року (далі - Стратегія) передбачають нові підходи та їх запровадження щодо розвитку молоді в Україні. В ній враховані важливі аспекти, передбачені Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року, включені молодіжні стратегії та різного роду документи, що регламентують основоположні засади розвитку молодіжної політики ООН, Ради Європи та Європейського Союзу. Також є положення, які стосуються демографічних, економічних питань та питань безпеки та виклики щодо їх вирішення.

Як висновок, українська державна молодіжна політика має мати прямий зв'язок у роботі з молоддю. До прикладу, це країна Нігерії, де активне залучення молоді в процес перевірки Конституції, включаючи подання меморандуму до комітетів з розгляду Конституції Національної Асамблеї, як наслідок мало високі позитивні результати. Сюди ж можна віднести і проведення молодіжного форуму ЮНЕСКО, де молодь може бути почутою.

Мається на увазі прямий контакт молоді з державними установами, під час яких відбувається обговорення важливих запитань та звертається увага на думку молодих людей. Це породжуватиме прогресивність взаємодії молоді з державними установами де молодь буде відчувати важливість та потрібність. Це стане аспектом відкритості та не завуальованості робочого процесу державних службовців.

Необхідно приділяти увагу таким заходам, як зустрічі-дебати та зустрічі-планування роботи, на місцевому та національному рівнях, де будуть присутні особи, що працюють саме у сфері публічного управління. Це дасть змогу молоді займати посади в державній службі, вже з існуючим попереднім досвідом в обговоренні та вирішенні важливих питань. Молоді люди матимуть навички раціональної оцінки різних ситуацій та вибору подальших шляхів їх

вирішення. Процес планування та участь в ньому дасть можливість придбати нові навички та знання, навчитися брати на себе відповідальність.

З досвіду інших країн, можна побачити, що підґрунтям питань залучення молоді до прийняття управлінських рішень є різноманітні програми, які є поштовхом до утворення довіри до держави в цілому. Вони формують виховання власного розуміння та поняття відповідальності перед своєю державою. Така участь може бути посилена під час включення молоді до розробки та впровадження проектів, моніторингу та оцінки ефективних інструментів, стратегій.

Аби сформувати процес залучення молоді до публічного управління правильно, важливо, щоб молодь брала широку участь у процесі формування та впровадження. Необхідно залучити молодь до управління соціально-економічним розвитком регіону.

Розділом чітко охарактеризовано ознаки ефективного законодавства та розглянуто основні принципи формування молодіжної політики на рівні громади та основні молодіжні пріоритети згідно Переглянутої Європейській хартії участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні.

Визначено важливість законодавчих актів, таких як Конституція України та Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», які являються важливим підґрунтям формування нормативно-правової бази забезпечення участі молоді в суспільному житті.

Визначена наявна законодавча база із забезпечення участі молоді в розвитку держави. Розвитку молоді зараз на шляху активного розвитку а тому одним з головних завдань держави має бути присутній загальноєвропейський і глобальний аспект молодіжної політики, що допоможе вирішити актуальні проблеми формування нової державної політики в частині децентралізованої системи управління.

РОЗДІЛ 3.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

3.1. Сучасний стан системи участі молоді в публічному управлінні: регіональний та загальнодержавний аспект.

Створення ефективної системи публічного управління держави є головним аспектом державотворення у сучасних умовах, системи, яка б мала неабиякий вплив на становлення України як правової європейської держави, де пануватиме високий рівень життя молоді та населення в цілому. Існування демократії, політичної та соціальної стабільності, активного розроблення сучасного механізму функціонування органів публічної влади, згідно сучасних умов розвитку ринкової економіки, демократичним перетворенням в суспільстві та взаємодії з громадськістю.

За сукупності багатьох умов можливе створення системи ефективного публічного управління за участі молоді в Україні. Це поєднання сучасних наукових досліджень, законотворчої та нормативної діяльності, організаційноуправлінської практики, удосконалення державного апарату, матеріально-технічного забезпечення його функціонування. Як вже розглядалось в попередньому розділі, необхідною умовою є відповідність вітчизняної управлінської практики до сучасних тенденцій світових трансформаційних процесів європейських держав. Це дасть можливість одержувати позитивні результати для функціонування публічного управління та участі в ньому молодого покоління в Україні.

Так, в нашій державі існує позитивний досвід вирішення актуальних питань молоді. Водночас існує багато викликів, пов'язаних з необхідністю самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні, її участі та інтеграції у суспільне життя, що сприятиме розвитку її національної свідомості на основі суспільно-державних цінностей та відповідального громадянства, надаватиме

молоді можливості для успішної реалізації і соціалізації, підвищить рівень її громадянських компетентностей, її спроможність бути самостійним, життєстійким, активним, патріотичним і відповідальним учасником суспільного життя [95].

Таким чином, виклики сьогодення зумовлюють важливість залучення молоді до розроблення, ухвалення і втілення відповідальних державно-управлінських рішень.

Лише сам факт присутності молодої людини у державних заходах соціального значення не завжди означає її добровільну та свідому участь в них. Молода людина повинна мати певні повноваження, право приймати рішення та нести відповідальність, аби брати участь у різноманітних процесах свідомо й добровільно. У цьому питанні повинно існувати партнерство де важливими є його якість і тип, між молоддю та органами державного управління, що розробляють та реалізують програми і заходи для молоді та з молоддю [97].

В контексті змісту поняття «участь молоді» в міжнародних документах суттєво відрізняється від трактувань у нормативно-правових актах щодо державного управління в Україні.

Якщо звернути увагу на теоретичні аспекти державного управління України, так само як і в її законодавчому та нормативному полі, зазвичай використовується саме термін «залучення молоді», який є аналогічним терміну «участь молоді».

Саме в преамбулах до президентських указів «Про Національну раду з питань молодіжної політики» (від 03.12.1995 № 1129/95), «Про Національну раду з питань становлення та розвитку молоді» (від 12.11.2009 № 924/2009) підкреслено необхідність забезпечення умов широкої участі молоді в будь якій сфері життєдіяльності суспільства .

Також широко використання в сучасних нормативно-правових актах центрального та місцевого рівнів, набув термін «залучення молоді». Прикладом є Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Молодіжної ради» (від 20 червня 2012 р. № 673). Та все ж на даний час так і не існує визначення

участі молоді та залучення, яке б було чітко сформульоване та законодавчо закріплене.

Дані поняття на сьогодні використовують часто державні органи влади, аби визначити та дослідити рівень активності та участі молодих людей у державних, громадських організаціях.

В науці Заходу однією із спроб було виокремлення різноманітних моделей участі, в тому числі безпосередньо для молодих людей.

Перша модель Шеррі Арнштейн – розроблена у 1969 році, стала однією з перших спроб, і включає в себе вісім рівнів участі – від маніпуляції та терапії, їх не можна вважати повноцінною участю, до партнерства, делегованої влади і громадянського контролю, що містять реальні можливості впливу для громадян.

Друга модель Роджера Харда – можна сказати видозмінена модель першої, він виділив власні 8 сходинок рівнів участі дітей та молоді в ухваленні рішень. Перші три сходинки (маніпулювання, декорування та імітація) не надають реального впливу на ухвалення якихось рішень; наступні дві (інформування та консультування) – забезпечують необхідний рівень обізнаності стосовно можливостей впливу; останні три сходинки покликані показати всі можливості участі від залучення до чужих ініціатив до абсолютного самостійної ініціативи молоді та спільного ухвалення рішень як партнерів [11].

На даний момент основоположним інструментом для оцінювання впливу громадян на ухвалення рішень є так званий Спектр громадської участі, складений Міжнародною асоціацією громадської участі. Згідно з ним виділяються 5 рівнів зростання громадського впливу по мірі його інтенсифікації: інформування, консультування, залучення, співпраця і, нарешті, уповноваження або делегування [48].

Аби правильно реалізувати план розбудови демократичної держави, та привести реформи в Україні до ладу, необхідне суттєве оновлення інституту

державної служби, формування якісно нового кадрового потенціалу, підготовки і залучення молоді до роботи на державній службі.

Наразі реформа державної служби в стадії розвитку, тому оновлення та омолодження кадрового складу органів публічної влади усіх рівнів та гілок в активному процесі. За результатами опитування, проведеного громадськими активістами, 50% кандидатів на посади в державній службі – молоді активні люди 25–35 років [84].

В умовах децентралізації зростає роль виконавчих органів об'єднаних територіальних громад у визначенні напрямів та забезпеченні реалізації молодіжної політики. Однак однією з важливих умов успішної децентралізації – наявність розуміння мешканців громади, що саме від дій та ініціатив осіб, які проживають в громаді, залежить добробут та розвиток території.

Саме представники молодого покоління, як найбільш освічена та енергійна частина населення громад відіграють важливу роль у напрямі «перейорганізації» мислення та сприйняття у громаді власної значимості.

Та судячи з практики, рівень залучення молоді до роботи в органах місцевого самоврядування є суттєво нижчим в порівнянні з рівнем залучення до державної служби.

Аналізуючи дані Державної служби статистики України початку 2015 років, на службі в органах місцевого самоврядування перебувало 27,2% жінок віком до 35 років та 21,7% молодих чоловіків. Це можна пояснити враховуючи результати соціологічного дослідження «Молодь України – 2017», де основою стало низька проінформованість молоді щодо децентралізації влади: Іноді молоді люди чують про деякі питання, що стосуються сфери управління, однак детально не цікавляться даними процесом реформування, їх частка становила (42,7%). І лише 6,1% є виявились обізнаними і активно цікавляться даним питанням [88]. Пояснення такому низькому рівню зацікавленості є те, що лише 13,8% молоді, яка брала участь в опитуванні, відносились до мешканців населеного пункту, що входить до об'єднаної територіальної громади, інші 12,5% міської молоді та 16,5% сільської молоді.

Молодь позитивно оцінює актуальні геополітичні та соціально-політичні процеси, що відбуваються в Україні, зокрема, 55,6% опитаної молоді підтримують реформу децентралізації влади. Щодо оцінки молоддю наскільки об'єднання громад впливає на становище молоді, то 12,7% молоді, яка проживає в об'єднаних територіальних громадах, відчули зміни, пов'язані зі створенням та розбудовою об'єднаної територіальної громади, а саме: покращення соціальної інфраструктури своїх населених пунктів та підвищення якості культурно-просвітницьких заходів. За результатами опитування 2018 року вже 23,0% опитаної молоді мешкали в населених пунктах, що входили до об'єднаних територіальних громад [13]. У процесі об'єднання територіальних громад 24,4% молодих людей готові брати активну участь

Таким чином молодь бере безпосередньо участь у діяльності об'єднаної територіальної громади, в розробці і реалізації молодіжних проєктів та ініціатив, створенні молодіжних ініціативних груп або організацій, громадському контролі, у громадських зборах та слуханнях, у розробці та реалізації стратегій і проєктів розвитку ОТГ, представництві у виконавчих органах ОТГ та в громадських радах.

Під час опитування молоді люди перерахували найбільш нагальні проблеми розвитку територіальних громад, що є актуальними зараз і будуть важливими через три роки. Це насамперед інфраструктурну проблематику, як відкриття/ облаштування/ремонт/реконструкція доріг та тротуарів (73,1% та 37,1% відповідно), будівництво шкіл (35,1% та 29,0% відповідно), лікарень/поліклінік/амбулаторій (34,0% та 23,6% відповідно) та місць відпочинку у громаді (34,0% та 35,7% відповідно), а також дитячих садочків (30,0% та 23,6% відповідно).

В підрозділі проведена характеристика моделей участі молоді в публічному управлінні на основі досліджень Шеррі Арнштейн. Визначено основоположні інструменти для оцінювання впливу громадян на ухвалення рішень, одним з яких є так званий Спектр громадської участі, складений Міжнародною асоціацією громадської участі.

Тому аби забезпечити сталий стан системи участі молоді в публічному управлінні на всіх рівнях необхідно забезпечити діяльність виконавчих органів об'єднаних територіальних громад у визначенні напрямів та забезпеченні реалізації молодіжної політики. Як висновок щодо взаємодії молоді з інститутами громадянського суспільства, а також органами державної влади та місцевого самоврядування, варто глибше дослідити такі аспекти, що існують нині в цій сфері:

- ступені впливовості громадських інституцій на процедуру підготовки та прийняття конкретних рішень, що пов'язано з відсутністю прозорих механізмів регулювання даного процесу;

- знайти методи впливу аби знизити переважну пасивність та аполітичність молодого покоління. Це як правило низька ініціативність та т. зв. «вивчена беспорядність» прищеплюється молоді у процесі виховання батьками, у яких у свою чергу сформувалися подібні стратегії поведінки в межах радянського типу політичної культури;

- знайти причини та визначити якими способами необхідно виправити недостатню інформованість молоді про різні можливості та механізми участі у політичному житті, використання засобів громадського контролю та взаємодії з органами влади.

3.2. Порівняльний аналіз системи участі молоді в публічному управлінні

Залучення молодих людей у процес прийняття управлінських рішень включає два етапи. Першим є підготовки та прийняття рішень, далі реалізація та оцінка результатів. Однак найбільш активне заохочення молоді до участі у прийнятті рішень відбувається на ранніх стадіях прийняття рішень. Так під час роботи над проблемою, молоді люди можуть бути залучені в процес від початку і до кінця роботи. Йдеться про оцінку ситуації, виділення основних проблемних зон і розробка варіантів її вирішення. В даному випадку молоді

люди які приймають участь у вирішенні проблеми, відчувають, що їх робота є важливою, їхні думки будуть враховані і що вони можуть внести свій вклад у прийняття рішень на національному рівні.

Беручи до уваги місцевий рівень модель участі молоді має спрямування саме на створення необхідних умов для двостороннього спілкування, яке буде незамкненим, в тому числі співробітництва між органами влади, органами місцевого самоврядування та молоддю. Така модель сприяє посиленню ролі молоді в суспільстві, надаючи їй можливість відігравати провідну роль у прийнятті рішень у суспільстві, можливість адаптації молодіжної політики до реальних потреб, покращення рівня життя, що зменшить міграцію молоді, та створення середовища, що володіє потенціалом для соціального зростання та розвитку.

Одне з вирішальних місць на місцевому рівні є реалізація молодіжної політики, тому 85% витрат на її впровадження у європейських країнах надходять з місцевих бюджетів. В нашій державі на жаль така ситуація тривалий час була протилежною, але після початку реформи децентралізації та процесу об'єднання територіальних громад більшість повноважень слід передати на місцевий рівень в особі органів місцевого самоврядування.

«Відповідно до трактування поняття «місцева влада», як виду публічної влади, яка реалізується від імені суб'єктів, що функціонують у межах певних адміністративно-територіальних одиниць, її ключових відмінностей визначимо особливості місцевої участі молоді в публічному управлінні (на відмінно від державної: місцева участь поширюється лише на певну частину суспільства (мешканців відповідної території, територіальну громаду тощо); державна участь повинна формувати основи вирішення проблем загальносуспільного характеру, тоді як місцева – лише локальні; місцева участь повинна знаходитись в руслі державної політики, вирішувати на місцевому рівні визначені державними програмами та стратегіями проблеми, досягати відповідних цілей, водночас враховувати специфіку кожної окремої громади, її інтереси та потреби» [14].

Нині в Україні на місцевому рівні існує два рівні системи місцевої влади: органи місцевого самоврядування та місцеві державні адміністрації (обласні та районні).

Враховуючи існуючий дуалізм на місцевому рівні, важливо розрізнити та відмежовувати функції та суть цих органів (Таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Відмінності між суб'єктами формування та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні

Місцеві державні адміністрації	Органи місцевого самоврядування
Вирішує державні питання місцевого значення;	Вирішує питання місцевого значення, які впливають з колективних інтересів жителів – членів територіальної громади;
Втілення концепції державної політично-правової природи МВ;	Концепція дуалізму функцій і повноважень місцевого самоврядування: має недержавну політично-правову природу;
Є органами (агентами) державної виконавчої влади на місцях, підпорядковані органам виконавчої влади вищого рівня і підзвітні та підконтрольні відповідним представницьким органам у сфері делегованих ними повноважень;	Є природними корпораціями місцевих жителів, які здійснюють самоврядування безпосередньо або через місцеві самоврядні органи;
Не має самостійних прав і повноважень, відмінних та відокремлених від продержавної влади.	Існують на принципах самоорганізації та не підпорядковані ієрархічно іншим суб'єктам влади.
Їх функції мають державний характер (відображають державний інтерес) і зумовлені завданнями та проблемами державного значення, втіленням політики деконцентрації.	Функції носять самоврядний характер, обумовлені потребами та інтересами територіальних громад, відображають сутність принципу субсидіарності.

«В Україні відносини щодо організації і діяльності зазначених суб'єктів регулюються Конституцією, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997 р.) та «Про місцеві державні адміністрації» (1999 р.)». Тому правова основа формування національної системи суб'єктів місцевого самоврядування регулюється Законом України «Про місцеве самоврядування», а також Конституцією України. «Енциклопедія державного управління містить наступне визначення поняття «суб'єкт місцевого самоврядування» – це носій владних повноважень щодо самостійного розв'язання місцевих проблем, що належать до компетенції органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Первинним суб'єктом місцевого самоврядування є територіальна громада, яка є основним джерелом функцій та повноважень місцевого самоврядування».

Має місце проаналізувати оперативні питання органів місцевого самоврядування та вивчити вплив децентралізації та об'єднання місцевих громад на участь молоді в публічному управлінні. Тому саме в умовах децентралізації більшість ресурсів та повноважень у сфері молодіжної політики буде передано на рівень регіональної громади [5].

Той факт, що саме місцевий рівень в особі територіальних громад, будуть «ключовими учасниками», можна виділити необхідні компоненти, які закладають основу для впровадження, є:

- включення молоді в процес розробки, реалізації та контролю;
- інфраструктура, фінансове забезпечення;
- звітування перед громадою щодо реалізації напрямку;
- кадрове забезпечення з відповідним рівнем кваліфікації;
- здійснення планування (з розробкою показників результативності виконання програм), оцінювання та моніторингу результатів;
- розвинені інститути громадянського суспільства, наявні молодіжні організації.

На наш погляд, важливим питанням є виділення значної уваги з боку ОТГ на важливість участі молоді та на інноваційні ресурси недооціненого потенціалу молоді, які є перспективним ресурсом.

Цілі регіонального рівня, цілком аналогічні до місцевого, але з акцентом на масштабуванні. Тому основну завдання полягає в тому, щоб зосередитись на питаннях, що торкаються молоді, та посилити її вплив на формування та реалізацію державної політики в цілому у різних сферах життя на регіональному рівні [46].

На місцевому та регіональному рівні місцеве самоврядування забезпечують участь молоді та взаємодію із нею. Аналіз національного рівня показує, що це завдання побічно залежить від якості реалізації двох попередніх рівнів. Як правило залучити як найбільше молодих людей у процес прийняття рішень можливо на глобальному рівні.

Можна зробити висновок, про існування умов, що полегшують участь молоді у прийнятті рішень та взаємодію з молодими людьми на всіх рівнях:

- у рамках молодіжних представництв існують молодіжні консультативно-дорадчі органи;
- у рамках діяльності інститутів громадян суспільства існують організації громадянського суспільства, які активно працюють у сфері молодіжної політики;
- серед молодіжної інфраструктури – Молодіжні центри.

Таким чином, молоді люди можуть бути залучені до процесу прийняття рішень на будь-якому етапі. Це залежить від загальної ситуації та конкретної проблеми. Ефективними є усі рівні та інструменти залучення молоді до процесу управління хоч вони і сильно різняться. Оскільки мають переваги та недоліки, тому має місце їх паралельного використання (одночасного), komponуючи їх з метою доповнення одне одного. Складовою частиною загальнодержавної політики є державна молодіжна політика. У процесі демократизації відбувається вирішення питань, що стосуються молоді.

Незмінною парадигмою у реалізації молодіжної політики є включення досвіду держави у підтримці молоді у всьому світі у сферу історичних, культурних, економіко-соціальних можливостей та лідерського впливу держави [55].

Під державною політикою розуміється система управління розвитком країни, і навіть ціннісні завдання останньої, влада і контроль управлінських дій, рішень, узгодженість і реалізація, тобто цілі, поставлені державною владою.

Молодіжна політика держави формується через Національну політику, яка охоплює всі сфери діяльності держави та перебуває у причинно-наслідковому зв'язку з усім, що відбувається у державі. Вона пов'язана з усіма областями життєдіяльності молодих людей та слідує за сферою державної діяльності. До них відносяться наступні: фізичний та розумовий розвиток молодих людей та проблеми виховання, усвідомлення ними себе як особистості, набуття ними знань, розуміння ними свого місця та значення у суспільстві, процес соціалізації.

Слід зазначити, що ефективна фактична реалізація планів та проектів відбувається переважно на рівні місцевої громади, близькій до реальних потреб молоді. Розробка молодіжної політики «знизу доверху» передбачає збалансування державної політики і є її пріоритетом [8].

Національна молодіжна політика працює завдяки особливим механізмам її адміністративної діяльності. Організація державного управління в рамках молодіжної політики здійснюється через систему державних органів щодо роботи з молоддю, соціального забезпечення та молодіжної інфраструктури, діяльність яких регулюється законом.

Самі ж органи адміністрування здійснюють свої повноваження відповідно до своїх функцій та приймають національні адміністративні рішення з метою створення правових, організаційних, політичних та економічних умов для реалізації цієї політики на всіх рівнях. В даному випадку молоді люди є суб'єктами впливу та беруть відповідну участь у реалізації молодіжної політики. В результаті гарантується прямиий зв'язок наслідків з діяльністю [65].

Під час цього встановлюється комунікативна взаємодія із суб'єктами управління. Встановлено, що молодіжна політика пов'язана з різними сферами діяльності в державі і ці зв'язки покликані охопити різні сектори. Цілі,

принципи, напрями та механізми молодіжної політики працюють разом і спрямовані в одному напрямку, а саме на реалізацію цілей цієї політики.

Державна молодіжна політика, як і будь-яка інша сфера діяльності, має певну хронологічну послідовність з етапами формування, впровадження та реалізації. На рівні державної діяльності вона розглядається в контексті створення, прийняття та зміни конкретних правових актів. Залучення молоді полягає у створенні можливостей для участі молодих людей у формуванні та реалізації політики. Такі можливості створюються шляхом розвитку формальних та неформальних механізмів участі молоді, починаючи від молодіжних волонтерських груп та закінчуючи фокус-групами, від поточної консультативної діяльності до підтримки молодіжних проєктів.

Існує безліч причин для залучення молоді до процесу ухвалення рішень. Наприклад: залучення молоді до участі у прийнятті рішень та підвищення ефективності; розвиток потенціалу громад; позитивний розвиток молоді; зміцнення відносин між органами влади та молоддю.

Результати Гарвардського проєкту «Успіх студентів» показали, що активна участь молодих людей як у середині, так і поза університетом сприяє успіху випускників. Це говорить про те, що участь молоді у державних процесах підвищує ефективність ухвалення рішень лідерами.

Якщо враховувати міжнародний досвід, то взаємодія молоді з органами публічної влади має ґрунтуватися на «моделі участі», яка передбачає чотири рівні участі та описана у «Кодексі кращих практик участі громадськості Ради Європи» [87]:

- інформування, спрямоване на надання інформації та підвищення рівня обізнаності;
- консультування, покликане надавати можливості отримання консультацій від суб'єктів різних рівнів;
- діалог, який передбачає більш повну та глибоку комунікацію між суб'єктами через обговорення, збори, слухання тощо;

– партнерство, спрямоване на надання можливості делегувати конкретні завдання та відповідальність окремим суб'єктам та співпрацювати на правах партнерів.

Бути реалізованим кожен з цих рівнів може завдяки застосуванню різних інструментів та використанню різних каналів. Зокрема, це процес надання інформації як через офіційні канали, так і за допомогою використання соціальних мереж, розсилок на електронну пошту, онлайн-анонсування інформаційних кампаній у ЗМІ тощо.

Рівень консультування може передбачати електронні та офлайн-консультації з представниками молоді на місцевому рівні, консультування під час різноманітних форумів, конференцій, круглих столів, які відбуваються на регіональному рівні, а також петиції на загальнонаціональному рівні та соціологічні дослідження думки молоді через опитування, фокус-групи тощо.

Такий діалог може відбуватись в процесі відкритих слухань, під час громадських обговорень, дебатів та публічних дискусій;

Також на засіданнях створених молодіжних груп, комітетів та об'єднань, роботи багатосторонніх консультативних органів; на проведених тренінгах, семінарах та дискусійних форумах. І найголовніший з рівнів це рівень партнерства. Може бути впроваджений через розроблення проектів рішень під час взаємодії з представниками молоді, участь представників молоді у різноманітних органах та комісіях, розроблення молодіжних стратегій та планів дій, ініціювання молоддю проектів та підтримки з боку органів влади їх реалізації.

Отже, підсумовуючи дослідження моделі участі молоді на місцевому рівні, зазначено, що її спрямування націлене на створення необхідних умов для незамкнутого двостороннього спілкування та співробітництва між органами влади, органами місцевого самоврядування та молоддю. Дана модель дасть змогу в посиленні сприяння ролі молоді в суспільстві, При цьому маючи провідну роль у прийнятті рішень на рівні держави.

В розділі докладно визначено особливості місцевої участі молоді в публічному управлінні на відміну від державної, де місцева участь може поширюватись лише на певну частину суспільства.

Дана характеристика двох існуючих рівнів системи місцевої влади: органи місцевого самоврядування та місцеві державні адміністрації (обласні та районні).

Чітко визначено відмінності між суб'єктами формування та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Проаналізовано оперативні питання органів місцевого самоврядування та вивчити вплив децентралізації та об'єднання місцевих громад на участь молоді в публічному управлінні.

Розглянуто цілі регіонального рівня з акцентом на посилення їх вплив на формування та реалізацію державної політики в цілому у різних сферах життя на регіональному рівні.

Тому беручи до уваги, стратегії розвитку залучення молоді до публічного управління у країнах Європейського Союзу та у країнах, що розвиваються, росту рівня демократичності держави та демографії сприяє саме фокус на підвищення спроможностей молодого покоління. В процесі неможливо навести пов'язаність таких тенденцій, проте явно помітно, що саме збільшення рівня уваги державної та місцевої влади та профільних інституцій до інвестицій у підростаюче покоління відбувалось на початку 2000-х. Ними були країни, які нині демонструють високий рівень соціального зростання.

На сьогодні в Україні існують власні практики включення молодих людей до процесу ухвалення рішень та розбудови держави. У кожному окремому випадку є своя мотивація, певні методи залучення фінансових ресурсів для реалізації ідей та проектів, а також реалістичні та перевірені інструменти для активізації та підсилення участі молоді в публічному управлінні.

3.3. Напрямки та форми удосконалення системи участі молоді в публічному управлінні

Основним завданням сучасної демократичної держави є напрацювання ефективних шляхів та механізмів залучення своїх громадян до прийняття рішень та участі у процесах державотворення. Як правило українській молоді є характерними загальна аполітичність, пасивність у політичній діяльності, недостатній рівень ініціативності та громадянської освіти, низька поінформованість щодо способів взаємодії із органами влади.

Відповідно постає потреба у виробленні та удосконаленні ефективних механізмів, які уможливають участь молоді у процесі прийняття управлінських рішень. Розглядаючи проблему взаємодії молоді з органами державної влади та місцевого самоврядування, варто зазначити, що об'єкт дослідження зазначеної проблематики є не вичерпним.

Молодь – динамічна категорія населення і досить вразлива, яка швидко переходить із стану активності у стан пасивності у зв'язку із розчаруванням у владі; і навпаки – із латентної фази під дією різних соціально-політичних факторів може стати головним рушієм до змін.

В свою чергу процес залучення молоді до публічного управління в Україні визначається низкою проблем, зокрема:

- низький рівень заробітної плати та її недостатня диференціація негативно позначається на привабливості кар'єри в даній сфері;
- недостатня поінформованість молодих громадян про інститут публічного управління;

Та все ж існують значні ресурси для підвищення активності та ефективності участі молоді безпосередньо у державному управлінні та взаємодії з органами державної влади. Та сам процес має включати всіх суб'єктів: молодь – органи місцевого самоврядування, молодь – органи державного управління. Недостатньо лише бажання молоді за абсолютної байдужості і закритості органів публічної влади. І навпаки – органи публічної

влади мають стимулювати та мотивувати молодь до участі у прийнятті політичних рішень.

На цьому етапі розвитку для українського суспільства винятково важливим стратегічним завданням є виховання поваги до європейських цінностей та запровадження європейських стандартів життя в нашій країні. Щоби реалізувати це важливе завдання потрібна активна участь молодого покоління, яке володіє унікальним інтелектуальним та інноваційним потенціалом для розвитку нашого суспільства.

Національна молодіжна стратегія до 2030 року, затверджена Указом Президента від 12 березня 2021 року, окремим важливим напрямком визначає залучення молоді до участі у суспільному житті з метою підвищення її самостійності, конкурентоспроможності, а також формування у молоді громадянських компетенцій. Для цього необхідно проводити комплексну роз'яснювальну роботу, у процесі якої треба продемонструвати, що активізація участі у громадському житті та державному управлінні відкриває нові можливості для підвищення якості власного життя, покращення рівня добробуту і є, таким чином, взаємовигідним варіантом для співіснування молодих громадян та органів влади.

На нашу думку, одними з дієвих методів для активного залучення молоді до процесів державного будівництва та розбудови громадянського суспільства є різного роду заохочення, мотиваційні заходи та стимулювання суспільної й громадської активності молодого покоління [44]. Це можуть бути такі заходи, як:

- конкурси проектів (їх реалізація має фінансуватись з державного бюджету);
- премії Президента, уряду, парламенту або органів місцевого самоврядування (які будуть отримувати молоді люди за особливі досягнення, активність та ініціативність);
- гранти органів влади для талановитої та обдарованої молоді.

Відповідно до «моделі участі», яку ми розглядали раніше, варто визначити основні механізми та інструменти залучення молоді до процесу ухвалення рішень: від простого інформування до активної партнерської діяльності.

Сама по собі молодь є таким сегментом суспільства, який досить охоче сприймає нові пропозиції та інновації, володіє необхідними новими інструментами комунікації і може сама пропонувати інноваційні підходи до вирішення політичних питань. Тому враховуючи особливості молоді як соціальнодемографічної групи необхідно мати на увазі, що одними з найбільш важливих завдань у системній роботі з молодими людьми є:

- повноцінне та своєчасне забезпечення інформування молоді про різні можливості співпраці та взаємодії;
- створення умов для залучення молодих людей до активної участі в житті села, міста, громади або країни загалом;
- стимулювання і заохочення молоді до участі в процесі розроблення та ухвалення рішень завдяки всебічній підтримці молодіжних ініціатив, створенню громадських організацій молоді, розвитку молодіжної інфраструктури та отриманню молодими людьми необхідних компетентностей у системах формальної та неформальної освіти;
- моральне та матеріальне стимулювання інновацій та громадської активності молодого покоління.

Розглянемо сфери життєдіяльності для заохочення та ініціювання активності молодих людей.

- першою є громадська та політична сфери, де відбувається залучення молодих людей в процеси громадського контролю за діями органів влади, де молодь може брати участь в політичному житті та навіть у протестних акціях;
- наступною є економічна сфера, де іде активне сприяння зайнятості та офіційному працевлаштуванню молодих людей. Існують інструменти підтримки молодих сімей на початку їхньої трудової кар'єри, доступ до

можливості участі в професійних програмах міжнародних стажувань та обмінів;

– Сфера соціального добробуту та культури – необхідність в підтримці різними способами самовираження молоді та сприяння забезпеченню базового соціального добробуту молодих сімей.

Тому впевнено можна сказати, що саме державна молодіжна політика є одним із найважливіших інструментів щодо стимулювання та активізації участі молоді у державотворчих процесах. В тому числі в діяльності інститутів громадянського суспільства. В межах такої державної молодіжної політики можуть діяти програми такого спрямування, як державні, регіональні та місцеві. А також реалізовуватися заходи, які будуть спрямовані на залучення молоді до прийняття управлінських рішень в різних сферах.

Що стосується роботи консультативно-дорадчих органів то основною формою є засідання, які носять рекомендаційний характер. Основоположним моментом їх функціонування є можливість спрямовувати молодь на забезпечення активної участі в моніторингу управлінських рішень, брати участь в оцінці проблем молодіжного середовища, мати змогу розробки проектів нормативно-правових актів, приймати участь в прийнятті рішень щодо розв'язання невирішених проблем.

Одними із суттєво позитивних аспектів їх діяльності є координаційна та організаційно-консолідуєча роль у забезпеченні взаємодії державних органів влади та громадськості. Вона полягає в об'єднанні найактивніших представників молоді та спрямуванні їх потенціалу в розв'язанні проблем молодого покоління, в різних суспільно значущих справах країни.

В Україні одним з основних консультативно-дорадчих органів можна назвати Громадську гуманітарну раду при Президентові України, створену у квітні 2010 р. Її діяльність спрямована на вироблення пропозицій з питань забезпечення прав і свобод громадян у таких сферах, як освіта, інтелектуальна та творча діяльність, культура, мистецтво, охорона здоров'я.

Тому Рада є одним із засобів забезпечення щодо можливостей проголошення суспільних інтересів під час прийняття управлінських рішень що стосуються проблем гуманітарного розвитку.

Під час такого процесу, молодь буде залучена до вирішення питань, які регулюють сферу соціально-економічного розвитку держави, питань з формування та реалізації державної політики. Молодь матиме змогу долучатись до вирішення завдань із впровадження інноваційних підходів у процес прийняття державних рішень, це дасть змогу розширити можливості донесення до широкої молодіжної аудиторії інформації про проведення реформ, формування навичок управлінської діяльності у молодіжних лідерів, підвищення рівня їх культури: громадянської та політичної.

Щодо молодіжних парламентів, молодіжних адміністрацій, молодіжних рад, молодіжних муніципалітетів, то саме вони на рівні області, міста, району є стабільною формою партнерства між місцевою владою та молоддю. І особливо надійним механізмом, що забезпечує участь молоді в роботі місцевої влади при вирішенні місцевих проблем.

Тож за існуючого досвіду діяльності консультативно-дорадчих органів при місцевих органах влади можна передбачити, що залучення молоді до процесу вироблення і реалізації державної молодіжної політики через створення громадських структур при органах влади буде дієвим засобом наближення держави до громадян, а також, певною мірою, популяризації державної служби [50].

Процес сприяння участі молоді в таких структурах є важливим аспектом розвитку форм місцевої демократії як пріоритету державотворчих процесів на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Основним напрямком залучення молоді до суспільно важливих справ є підтримка молодіжних рухів та громадських організацій. Тож молодіжний рух є дієвим засобом захисту та узгодження інтересів молоді в стосунках із державою.

Його можна вважати недержавним політичним інститут який постає невід'ємним елементом зміцнення засад громадянського суспільства.

Як заключення можна сказати, що з розвитком практики державної підтримки проектів і програм громадських організацій суттєвими викликами для громадськості та влади в покращенні механізмів фінансування є і залишаються:

- доопрацювання нормативно-правових актів, які б визначали порядок фінансування програм (заходів);

- запровадження прозорих і демократичних конкурсів на фінансування проектів і програм неурядових організацій для молоді та дітей, забезпечення доступу всіх зацікавлених організацій до участі в конкурсі (оголошення конкурсу, його проведення, оголошення результатів, реалізація програм, звітність, моніторинг тощо);

- визначення на основі конкурсу обсягів фінансування в бюджеті на програми та заходи;

- залучення інститутів громадянського суспільства, консультативно-дорадчих органів при органах влади, цільових груп до розробки проектів програм, визначення пріоритетів фінансування, участі в комісіях (радах), моніторингу реалізації програм тощо [1].

Аби розподіл бюджету мав ознаки справедливого та чесного, необхідною умовою є забезпечення прозорості та відкритості конкурсів проектів молодіжних організацій на всіх рівнях. Така методологія під час визначення результатів повинна виключати в себе можливість виділення фінансування на такі проекти, які не були спрямовані на досягнення конкретних результатів чи подолання якихось певних проблем.

Так відбір найкращих проектів буде відбуватись через прозору процедуру. Це дасть змогу вирішувати проблеми молоді з мінімальним використанням бюджетних коштів через молодіжні організації.

При цьому буде існувати здорова конкуренція активних молодіжних організацій та якість їхніх проектів.

Розглянемо також механізм соціального замовлення, який є одним із законодавчо визначених способів активного залучення недержавних організацій до розв'язання проблем молоді. На сьогодні в Україні до запроваджених моделей соціального замовлення у сфері державної молодіжної політики включають ще і систему державних (муніципальних) грантів. Це свого роду бюджетна підтримка суспільно корисної діяльності неурядовими організаціями.

Такі моделі мають зазвичай певну спрямованість і їм характерний комплексний або цільовий характер. Де молодь постає головним об'єктом відповідної діяльності. Прикладом є положення, які запроваджені в м. Києві, це Положення про порядок проведення міського конкурсу проектів з молодіжних проблем та Положення про Порядок проведення міського конкурсу програм і проектів в галузі сімейної політики. В даних Положеннях визначені цільові групи, куди входять саме молодь, молоді сім'ї, сім'ї з дітьми, та сім'ї які відносяться до кризових.

Але необхідно враховувати недостатність досвіду на перших етапах, недержавних організацій, які діють в ювенальній сфері щодо виконання соціальних контрактів, обумовленість їх доступу до матеріальних, інформаційних і, в певному сенсі, кадрових ресурсів, комплексом різних вимог. Увага має бути приділена важливості такої ознаки як спільність завдань, що розв'язуються молодіжними недержавними організаціями та відповідними офіційними відомствами.

Адже основою формування соціальної солідарності, яка виступає важливою засадою громадянського суспільства є ефективна, законодавчо встановлена міжсекторна взаємодія в молодіжній сфері.

У «Загальнодержавній програмі підтримки молоді на 2004–2008 роки» окремим напрямом державної молодіжної політики було визначено основні завдання, які стосувались залучення молоді до роботи в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, яка передбачала:

- покращення освіти молоді з питань державного управління, служби в органах державної влади, необхідність підготовки державних службовців;

- покращення системи відбору молоді, яка є соціально-активною, на навчання в такій галузі освіти як «Державне управління», та можливості стажування в органах виконавчої влади з подальшою перспективою влаштування на посади на державній службі та до кадрового резерву цих органів;

- сприяння ефективній діяльності координаційних рад, які створюються в системі адміністративно-територіального устрою України та регулюють питання, що стосуються молодіжної політики;

- підтримку громадських організацій та їх молодіжних програм, спілок, які є похідними від громадських організацій з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, спрямування яких направлен на стажування та здобуття фахових навичок а також залучення молоді до роботи в органах державної влади, виховання лідерів громади;

- забезпечувати фінансове й організаційне сприяння програмам співпраці всеукраїнських молодіжних та дитячих громадськими організацій з органами державної влади; впровадження в роботі з молодими державними службовцями позитивного зарубіжного досвіду інших країн.

Щодо програмних завдань, які передбачали підготовку та залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, створення умов для її професійного зростання для органів виконавчої влади в Україні було визначено такі:

- підвищення престижу державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, активізація в молодіжному середовищі просвітницької діяльності з питань державного будівництва, державного управління, державної служби, підготовка високопрофесійних державних службовців та посадових осіб в органах місцевого самоврядування;

- удосконалення системи добору талановитих молодих людей до вищих навчальних закладів, які готують фахівців для служби в органах виконавчої

влади та органах місцевого самоврядування, і зарахування їх до кадрового резерву;

– сприяння професійному зростанню молодих державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування.

На основі результатів моніторингу наявних вакансій, де переважна кількість працівників в органах державної влади й місцевого самоврядування впливає, що сам зміст діяльності, яка в основі має процес залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування передбачає саме визначення необхідності в молодих фахівцях.

Не менш важливим фактором є надання переваг для молоді на заміщення вакантних посад чи зарахування до кадрового резерву, після проходження конкурсу, в тому числі стажування в органах влади та місцевого самоврядування. Відбір осіб має бути системним й цілеспрямованим для направлення до вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку магістрів за спеціальностями освітньої галузі «Державне управління», в тому числі і до Національної академії державного управління при Президентіві України. Це насамперед мають бути особи із числа молодих державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, та представників громадських організацій молоді.

Тож як висновок, аби забезпечити якісну роботу з підготовки молоді до публічної служби, удосконалити методи її залучення до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування з подальшим службовим просуванням, фахівцям необхідно взяти до уваги такі фактори, як:

– знайти способи підвищення рівня обізнаності та розуміння можливостей молоді з питань державного управління та місцевого самоврядування;

– омолодження кадрового резерву молоді з урахуванням збільшення їх представництва на службі в органах державної влади та органах місцевого самоврядування;

– забезпечення підвищення частки осіб, молоді яка вирізняється талановитістю, та направлена на навчання до вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку магістрів за такими спеціальностями як «Державне управління»;

– залучення більшої кількості молодих осіб, які проходили стажування на посадах в органах державної влади та органах місцевого самоврядування;

– забезпечення зростання професійного та освітнього рівня молодих державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, що значно впливатиме на їхнє просування по службі.

Тому дані підходи обов'язково мають мати місце в процесі розробки наступних програм та широко використовуватись, і мають бути спрямовані на залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування на загальнонаціональному та регіональному рівнях.

Важливу функцію забезпечення формування знань з державного управління, місцевого самоврядування покладено на систему навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців для державної служби та служби в органах місцевого самоврядування. Так молодь має можливість здобути відповідну освіту в закладах, які формують вітчизняну систему організації навчання кадрів у сфері державної служби та резерву керівних кадрів.

Однією з таких є Національна академія державного управління при Президентіві України, такі регіональні інститути державного управління, як: (Дніпропетровський, Львівський, Одеський, Харківський). Також це центри перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

До переліку можна віднести і вищі навчальні заклади IV рівня акредитації, що здійснюють підготовку фахівців в галузі знань «Державне управління» яке проходить на замовлення Національного агентства України з питань державної служби. Також це школи вищого корпусу державної служби для державних службовців, які займають посади першої та другої категорій,

втому числі вищі навчальні заклади післядипломної освіти при міністерствах, центральних органів виконавчої влади.

У 2012 р. з метою поглиблення й удосконалення спеціалізації й диференційованого підходу в процесах підготовки кадрів вищого і середнього рівнів управління було створено Інститут «Вища школа державного управління» при головному вітчизняному державному вищому навчальному закладі із підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців. Основною метою було сприяння вирішенню завдань з формування нового елітного корпусу державної служби, призначенням якого стало можливість талановитої та перспективної молоді отримати професійну управлінську освіту.

Діяльність останніх однозначно буде спрямована на підготовку фахівців сучасності для роботи у сфері публічного адміністрування. Тобто такі фахівці мають забезпечити такий рівень надання адміністративних послуг який би повністю відповідав європейському, з урахуванням принципів «Good Governance» – доброго, належного урядування.

Такий центральний орган виконавчої влади як Національне агентство України з питань державної служби забезпечує формування та реалізацію єдиної державної політики у сфері державної служби й здійснює функціональне управління державною службою, реалізуючи положення нового Закону України «Про державну службу».

Основним обов'язком Нацагенства є координація діяльності яка стосується підготовки та відбору кращих представників молоді для роботи в органах публічної влади у владних структурах як в центрі так і в регіонах. Існують також і «Школи кадрового резерву», які є в багатьох регіонах України в регіональних інститутах державного управління а також в центрах підготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, при керівниках державних підприємств, установ та організацій та обласних державних адміністрацій.

За допомогою діяльності таких установ слухачі можуть ознайомитися з усіма привілеями практичної діяльністю органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування під час проходження двотижневого стажування на посадах державних службовців або посадових осіб органів місцевого самоврядування, яке є обов'язковим.

Це стажування організується для слухачів після проходження курсу занять з вивчення законодавства про державну службу та питань участі молоді в державному управлінні і суспільно-політичному житті.

Отже, для удосконалення системи участі молоді у публічному управлінні необхідно привести такі основні напрямки до реальних потреб молоді:

- вивчення пріоритетів молодого покоління у короткостроковій, середньо - та довгостроковій перспективі (10 років).
- визначення обсягу фінансових ресурсів, необхідних для реалізації молодіжної політики в пріоритетних напрямках.
- визначення етапів виконання пріоритетних програм, обсягу фінансових ресурсів, необхідних для реалізації пріоритетних програм на кожному з етапів.

Використання даних напрямків буде сприяти виробленню стратегії реалізації участі молоді в публічному управлінні.

Тож головне завдання адміністративно-правового регулювання в галузі публічного управління в Україні полягає саме у визначенні об'єктивного становища молоді в суспільних відносинах держави та владних повноважень в механізмі реалізації управлінської діяльності. А також владних органів у роботі з молоддю, а саме: всебічний вплив та вклад у розвиток об'єктів адміністративно-правового регулювання в галузі молодіжної політики України, безпосередній контроль за їх діяльністю, надання законодавчих гарантій у відносинах щодо забезпечення адміністративно-правового регулювання, які стосуються рівних умов діяльності закладів, організацій, підприємств, а також окремих осіб, в тому числі і посадових.

Отже процес зміцнення української держави буде можливий тільки за умови залучення до активної участі професійно підготовленої молоді, адже саме від неї залежатиме ефективна діяльність органів виконавчої влади, стабільний соціально-економічний розвиток країни та її конкурентне становище на міжнародній арені.

Сьогодні в Україні кидає багато нових викликів молодому поколінню країни. Адже держава зазнала військового вторгнення з боку Росії, тому на її захист стало багато молодих людей. Молоде покоління є одне із найбільш активних у захисті держави так як і у всіх процесах державотворення, адже «майбутнє кожної країни залежить від молоді, молоді люди забезпечують економічний розвиток та відтворення популяції людства, забезпечують ВВП держави, ріст економіки, науки, культури, суспільства.

Тому в будь якій державі основні програми економічного та політичного розвитку направлені на стимулювання молодіжної політики та залучення молоді як основи для подальшого розвитку країни.

Таким чином тема залучення молоді до прийняття управлінських рішень в Україні є найактуальнішою. Тому для забезпечення здатності молоді відповідати європейському рівню в межах українського простору, шляхи її реалізації повинні бути надфективними. Сучасність висуває нові вимоги до реалізації молодіжної політики.

Принцип підтримки та стимулювання молоді до прояву активності та ініціативи у публічному управлінні держави має неабияке значення. Він полягає у наданні молодим людям можливості та права брати участь у програмах та інших заходах, спрямованих на покращення, зміну та реалізацію програм у суспільному житті, включаючи життя молодих людей.

Як показує досвід міжнародної практики, що існує безмежна кількість програм та реформ, що сприяють участі молоді у державних процесах. Основою діяльності таких програми по роботі з молоддю є допомога молодим людям відігравати активну роль у розвитку своїх спільнот та набувати досвіду, знань, цінностей та життєвих навичок, необхідних їм для успіху в роботі, освіті

та суспільному житті. Крім перерахованого, молоді люди мають можливість брати участь у цивільному житті через волонтерство, громадську діяльність, освіту та участь у молодіжних організаціях.

У деяких країнах вони є членами молодіжних комітетів місцевих рад, роблять свій внесок у вирішення проблем спільноти, беруть участь у роботі студентських рад та мають вплив на молодіжну політику. В країні можливе і потрібне існування національних молодіжних рад та молодіжних організацій, оскільки вони є основними органами прийняття рішень з питань молоді. На міжнародному рівні існує Молодіжний форум Організації Об'єднаних Націй з питань публічного управління освіти, науки та культури (ЮНЕСКО).

Він є інноваційною платформою для діалогу, прийняття рішень та дій, яка виражає прагнення організації залучати молодь на всіх рівнях прийняття рішень. Слід зазначити, що цей форум є регулярним механізмом участі молоді та є унікальним проєктом у системі ООН. Вона є неінституційною частиною найвищого органу, що приймає рішення, і дозволяє молодим людям давати рекомендації представникам держав-членів в Організації ООН з питань освіти, науки та культури.

Представляючи свої інтереси у вищих органах влади, європейських організаціях та установах, молодь підпорядковує рішення на організаційному рівні вищим рівням управління. Якщо проаналізувати результати дебатів молоді, які показують, що ці рішення мають найбільший вплив зараз і в майбутньому, а отже, впливають на ефективність рішень, які приймає керівництво.

Беручи до уваги той факт, що основним зовнішньо-політичним курсом України є проголошення європейської інтеграції, одним із основних напрямків підвищення ефективності діяльності органів влади є кадрове оновлення та добір професійно підготовлених управлінців з сучасним мисленням, які будуть здатні брати ефективну участь в публічному управлінні та будуть залучені до вирішення державних питань і виконання управлінських функцій.

Отже, підсумовуючи дослідження моделі участі молоді на місцевому рівні, зазначено, що її спрямування націлене на результат при якому будуть створені необхідні умови аби забезпечити незамкнене двостороннє спілкування та співробітництво між молоддю та органами влади і органами місцевого самоврядування. Дана модель дасть змогу в посиленні сприяння ролі молоді в суспільстві, При цьому маючи провідну роль у прийнятті рішень на рівні держави.

В розділі визначено основні проблеми процесу залучення молоді до публічного управління в Україні, основними з яких є занижений рівень заробітної плати та її недостатня диференціація негативно позначається на залученні молодого покоління до участі в публічному управлінні. Відсутність достатньої проінформованості молодих громадян про інститут публічного управління.

Проаналізовано ресурси які сприятимуть підвищенню активності та ефективності участі молоді безпосередньо у державному управлінні та взаємодії з органами державної влади.

Основна увага приділена необхідності запровадження європейських стандартів життя в нашій країні.

Важливим елементом участі молоді в публічному управлінні є Національна молодіжна стратегія до 2030 року, затверджена Указом Президента від 12 березня 2021 року, окреслені її основні напрямки щодо залучення молоді до участі у суспільному житті з метою підвищення її самостійності, конкурентоспроможності, а також формування у молоді громадянських компетенцій.

Тому важливими елементами вдосконалення системи участі молоді в публічному управлінні України є необхідність проводити комплексну роз'яснювальну роботу, де будуть продемонстровані нові можливості для підвищення якості власного життя, покращення рівня добробуту і переваг співпраці молодих громадян та органів влади.

Одними із дієвих методів для активного залучення молоді до процесів державного будівництва та розбудови громадянського суспільства важливими є заходи у вигляді проведення конкурсів проектів, які будуть фінансуватись з державного бюджету; Отримання молоддю премій Президента, уряду, парламенту або органів місцевого самоврядування за особливі досягнення, активність та ініціативність; Наявність існування грантів органів влади для талановитої та обдарованої молоді.

Молодь необхідно спрямувати та заохотити до активної участі в моніторингу всіх управлінських рішень, робити оцінку проблем молодіжного середовища.

За допомогою роботи консультативно-дорадчих органів. В Україні це Громадська гуманітарна рада при Президентові України, створену у квітні 2010 р.

Враховано важливість дії на рівнях області, міста, району стабільної форми співпраці між місцевою владою та молоддю, а також існування надійного механізму, який би забезпечував участь молоді в роботі місцевої влади при вирішенні місцевих проблем, що є реальним у вигляді молодіжних парламентів, рад, адміністрацій молоді, та молодіжних муніципалітетів.

Отже можна скласти загальний перелік необхідних завдань у вирішенні проблем удосконалення системи участі молоді в публічному управлінні.

Перш за все це удосконалення механізмів фінансування підтримки проектів і програм громадських організацій. Тобто наявність прозорої процедури відбору кращих проектів. По друге зпровадження моделі соціального замовлення у сфері державної молодіжної політики, а саме бюджетної підтримки суспільно корисної діяльності неурядових організацій.

Необхідно чітко враховувати програмні завдання які передбачають підготовку та залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Варто приділяти увагу стажуванню молоді в органах влади та місцевого самоврядування з подальшим заміщенням вакантних посад або їх зарахування до кадрового резерву.

Тож основними причинами необхідності залучення молоді до сфери публічного управління є:

1. Виникнення потреби у якісно новому стилі діяльності державних службовців, здатних надавати послуги відповідної якості;
2. Зростання кількісної та якісної потреби у фахівцях у сфері європейської інтеграції.

Підсумовуючи даний розділ, ми дійшли висновку, що для взаємодії молоді з інститутами громадянського суспільства, а також органами державної влади та місцевого самоврядування, варто враховувати такі аспекти, як відсутність прозорих механізмів регулювання даного процесу.

Повинні існувати методи впливу задля виключення пасивності та аполітичності молодого покоління. Аби виключити низьку ініціативність.

Знайти способи вирішення проблем недостатньої інформованості молоді про різні можливості та механізми участі у політичному житті, використання засобів громадського контролю та взаємодії з органами влади.

В розділі зазначені відмінності між суб'єктами формування та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Проаналізовано питання органів місцевого самоврядування та вивчити вплив децентралізації та об'єднання місцевих громад на участь молоді в публічному управлінні.

В даному розділі перелічені цілі регіонального рівня з акцентом на посилення їх вплив на формування та реалізацію державної політики в цілому у різних сферах життя на регіональному рівні.

Звернено увагу на існування власних практик включення молодих людей до процесу ухвалення рішень та розбудови держави.

Отже нами визначено основні проблеми процесу залучення молоді до публічного управління в Україні, таких як занижений рівень заробітної плати та

її недостатня диференціація, що в свою чергу має негативні наслідки щодо залучення молодого покоління до участі в публічному управлінні. Мольдь не володіє достатньою інформацією про інститут публічного управління.

Ми звернули увагу на основні ресурси які сприятимуть підвищенню активності та ефективності участі молоді безпосередньо у державному управлінні та взаємодії з органами державної влади.

Існує доцільність в створенні заходів у вигляді проведення конкурсів проектів, які будуть фінансуватись з державного бюджет, які будуть дієвими методами для активного залучення молоді до процесів державного будівництва та розбудови громадянського суспільства. Отримання молоддю премій Президента, уряду, парламенту або органів місцевого самоврядування за особливі досягнення, активність та ініціативність; Наявність існування грантів органів влади для талановитої та обдарованої молоді.

ВИСНОВКИ

Події сучасності та розвитку держави диктують нові вимоги до сфери діяльності державного управління та методів підготовки державних службовців, з урахуванням нових компетенцій. Саме в процесі залучення талановитої молоді до державної діяльності при цьому поєднуючи досвід людей та фахівців молодого покоління з інноваційним мисленням, можливість перетворити адміністративну систему на багатofункціональну структуру стає реальною. Як результат, така система стане ефективним механізмом для регулювання суспільних відносин та матиме всі можливості задовольнити потреби суспільства з максимальною ефективністю.

Світ зазнає докорінних змін, причому, це все відбувається за досить короткий історичний період. Такі зміни торкнулися не лише таких аспектів розвитку держав як політичних та економічних – а і багато в чому змінили закони розвитку суспільства. Дані трансформації стосуються і моделей міжнародних відносин, підходів до вирішення внутрішньополітичних завдань та досягнення успіху в економіці країни. Світогляд і мотивація поведінки як суспільств так і окремих людей змінюються. Такі процеси залишать відбиток на взаєминах поколінь, на умовах входження нових поколінь в суспільство.

Тож, як вже зазначалось вище, об'єднання всіх дій та зусиль держави, всіх верств суспільства, політичних і громадських організацій, підприємств, установ, організацій допоможе молоді та надасть впевненості будувати своє життя з урахуванням її бачення світу.

Не ігноруючи досвіду старшого покоління з інноваційним мисленням молодого, залучаючи на державну службу талановиту молодь, систему державного управління можна перетворити на ефективну структуру, здатну реагувати на потреби суспільства, дієвий механізм регулювання суспільних відносин.

Забезпечення можливостей та реальної здатності молоді в прийнятті управлінських рішень, формуванні програм, контролі за виконанням прийнятих рішень з питань молодіжного середовища мають бути основним шляхом

залучення молоді до процесу формування та реалізації державної молодіжної політики. Ця здатність значною мірою забезпечуються розвитком практики діяльності консультативно-дорадчих органів з питань молоді, з інших питань суспільного життя.

Молодь доцільно розглядати як безпосереднього учасника системи управління. Це дає змогу розвіяти стереотип про те, що молоді люди є пасивними та байдужими. Участь молоді приведе до ефективного результату спільних процесів та прийнятих рішень.

За результатами проведеного аналізу участі молоді за критерієм підвищення ефективності управління, можна дійти висновків, що молодь має потребу в контролі та спілкуванні, а також досягнення певних результатів при роботі з інститутами громадянського суспільства та державними органами. Молодим людям необхідно двати відчувати, що вони беруть участь у справах, які мають суспільне значення, мати можливість висловлювати свою думку та працювати з іншими. Це робить прийняття рішень ефективнішим і призводить до кращих результатів.

В даній роботі увага приділена дослідженню стану сучасної соціально-політичної ситуації в Україні, яка відповідає за процес залучення молоді до вирішення проблем та забезпечення стабільного національного, регіонального та місцевого розвитку.

Проведені дослідження щодо актуальності питань з вирішення ключових проблем залучення молоді до участі в публічному управлінні.

Взяті до уваги наукові праці відомих вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема таких вчених, як Ш. Арнштейн, Р. Харт, Д. Кеннан, М. Головатий, В. Купрій, М. Перепелиця та ін.

В роботі використані праці Кавиліна О. щодо наукових дискусій та сутності політичної участі та інституціоналізації молоді в публічному управлінні. Проведена характеристика та дослідження проблем соціально-політичних цінностей та їх вплив на політичний процес для великих і малих соціальних груп та націй. Наголошено на необхідності в більш детальному

вивчені основних перешкод які утворюються на шляху процесу залучення молоді до публічного управління.

Була дана чітка характеристика поняття молоді враховуючи зміст визначення в чинному законодавстві України, згідно Закону України «Про основні засади молодіжної політики. До уваги взяті відповідні нормативно правові акти межі віку молоді, які свідчать про початок вступу юнаків та дівчат до дорослого життя та можливості приймати участь у вирішенні державних питань.

Проаналізувавши моделі державної політики різних країн існує необхідність зміцнити партнерство органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства та запозичити їх досвід. Адже саме їх робота стосується дітей та молоді.

Необхідністю є створення та удосконалення функцій молодіжних консультативно-дорадчих органів, органів учнівського та студентського самоврядування, метою яких є поширення інструментів для участі молоді у прийнятті рішень. Молоді потребує умов, де б існувала можливість підвищити рівень своєї компетентності, в тому числі компетентностей фахівців, які працюють в даній сфері, у тому числі молодіжних працівників, представників молодіжних центрів. Саме така ефективна робота проводиться через установи, що працюють з молоддю, важливим є розвиток мереж молодіжних центрів.

Бачимо з досвіду інших країн, що підґрунтям питань залучення молоді до прийняття управлінських рішень є різноманітні програми, які є поштовхом до утворення довіри до держави в цілому. Саме вони націлені на формування виховання власного розуміння та поняття відповідальності перед своєю державою. Саме під час включення молоді до розробки та впровадження проектів, моніторингу та оцінки ефективних інструментів, стратегій така участь може бути посилена.

Нами визначено основні проблеми процесу залучення молоді до публічного управління в Україні, до яких ми відносимо: занижений рівень заробітної плати та її недостатня диференціація, що нажаль негативно

позначається на залученні молодого покоління до участі в публічному управлінні. Відсутність достатньої проінформованості щодо питань інституту публічного управління для молодих громадян.

Визначена необхідність в запровадженні європейських стандартів життя в нашій державі.

Важливу роль відіграє Національна молодіжна стратегія до 2030 року, затверджена Указом Президента від 12 березня 2021 року, де окреслені її основні напрямки діяльності в сфері залучення молоді до участі у суспільному житті з метою підвищення її самостійності, конкурентоспроможності, а також формування у молоді громадянських компетенцій.

Отже задля вдосконалення системи участі молоді в публічному управлінні України є необхідність в проведенні комплексної роз'яснювальної роботи, де будуть продемонстровані нові можливості для підвищення якості власного життя, покращення рівня добробуту і переваг співпраці молодих громадян та органів влади.

Такі заходи, як проведення конкурсів проектів, які будуть фінансуватись з державного бюджету; Отримання молоддю премій Президента, уряду, парламенту або органів місцевого самоврядування за особливі досягнення, активність та ініціативність; наявність існування грантів органів влади для талановитої та обдарованої молоді стануть одними із дієвих методів для активного залучення молоді до процесів державного будівництва та розбудови громадянського суспільства.

В пріоритеті є існування надійного механізму, який би забезпечував участь молоді в роботі місцевої влади при вирішенні місцевих проблем, що є реальним у вигляді молодіжних парламентів, рад, адміністрацій молоді, та молодіжних муніципалітетів, потреба дій на рівнях області, міста, району щодо стабільної форми співпраці між місцевою владою та молоддю.

Із дослідження випливає загальний перелік необхідних завдань у вирішенні проблем щодо удосконалення системи участі молоді в публічному управлінні.

Мають бути удосконалені механізми фінансування підтримки проектів і програм громадських організацій. Має місце існування прозорої процедури відбору кращих проектів. По друге зпровадження моделі соціального замовлення у сфері державної молодіжної політики, а саме бюджетної підтримки суспільно корисної діяльності неурядових організацій.

Чітке врахування програмних завдань які передбачають підготовку та залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Увага має бути приділена до стажування молодих спеціалістів в органах влади та місцевого самоврядування з подальшим заміщенням вакантних посад або їх зарахування до кадрового резерву.

Що стосується європейського досвіду, то вважаємо, що взірцем для України є досвід участі молоді у вирішенні питань, які її стосуються на всіх рівнях, країни Німеччини. Діяльність якої включає сучасне законодавство та розумне і в свою чергу стримане втручання держави в інтереси та проблеми молодих людей. Де владою активно надається державна допомога молодим людям, які її потребують, і йде процес заохочення молодих людей до самостійного вирішення свої проблем.

Тому враховуючи нові обставини, і той фактор, що майбутнє країни залежить від молодого покоління, держава повинна мати своїм пріоритетом формування саме такої державної молодіжної політики, реалізація якої буде сприяти молоді брати активну участь в розвитку своєї країни, довіряючи та бути впевненим в відкритості дій органів державної влади, мати змогу самостійно вирішувати життєві проблеми та бути впевненим у можливості приймати управлінські рішення в сфері публічного управління.

Тож державі необхідно забезпечувати та покращувати взятий курс проголошеної європейської інтеграції, напрямком якої є підвищення ефективності діяльності органів влади. В тому числі кадрове оновлення та добір професійно підготовлених управлінців. Таке покоління матиме здатність брати ефективну участь в публічному управлінні, матиме можливість бути залученим

до вирішення державних питань та набувати досвіду у сфері виконання управлінських функцій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андрійчук Т. Громадські консультативно-дорадчі органи: проблеми організації та функціонування. *Наукові записки*. 2014. №3. С. 357-368.
2. Артеменко І. В. Взаємодія суб'єктів формування і реалізації молодіжної політики в Україні: вибір моделі. *Аспекти публічного управління* 2017. Том 5. № 1-2. С. 19-25.
3. Беззуб І. Оновлення державної молодіжної політики в Україні. *Громадська думка про правотворення*. 2007. № 9 (214). С. 15-24.
4. Безпалько О. В. Соціально-педагогічна діяльність молодіжних служб у громадах Великої Британії. Соціалізація особистості: Зб. наук. праць. Київ, 2006. Логос. С.104–113.
5. Бородін Є.І. Державна молодіжна політика в Україні. *Слов. термінів нормат.-правових актів* / ред. Є.І. Бородін. Дніпропетровськ, 2002. С. 299-337.
6. Бородін Є. І. Загальнодержавна молодіжна програма в Україні в контексті удосконалення механізму державної молодіжної політики *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2010. №1 URL : <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2010-01/10beidmp.pdf>
7. Бородін Є. І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991-2004 рр.) монографія. Донецьк. Герда, 2006. 387 с.
8. Бородін Є. І., Державна молодіжна політика в Україні: механізм формування та реалізації в контексті розвитку : навч. посіб. Дніпро : Грані, 2018. 120 с.
9. Бородін Є. І., Жданова І. А., Жданова І. С. Вдосконалення шляхів залучення молоді до державного управління та державної служби *Економічна наука*. 2006. С. 105-106.
10. Бородін С. І., Борисова Ю. В., Літвінова Н. М. , Хохрякова І. В. Сучасний європейський досвід формування та реалізації молодіжної політики: навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2008. 116 с.

11. Бостан С.К, Бостан Л.М. Право участі дітей та молоді у суспільно-політичному житті: Правова позиція. Вісник академії митної служби України. 2020. № 3 (28). С. 13–18.
12. Бочаров С.В. Адміністративна реформа в Польщі як крок до інтеграції в Європейський союз. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2009. №4. С.60-63.
13. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад: навч. посіб. Київ: ВІ ЕН ЕЙ, 2015. 256 с.
14. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Публічне управління та адміністрування. *Основні тенденції публічного управління сталим місцевим розвитком в Україні в умовах глобалізації*. 2017. № 1. С. 47-49.
15. Гавловська А. О. Правовий механізм формування та реалізації державних молодіжних програм: теоретико-правові аспекти. Автореф. дис. канд. юрид. наук. – Запоріжжя, 2016. 20 с.
16. Галус О. М. Сутність процесу адаптації особистості за умов навчання у ВНЗ. *Педагогічний дискурс*. 2010. Вип. 7. С. 62-68.
17. Горінов П. В., Драпушко Р. Г., Драпушко Н. А., Ільюк О. Є., Молодіжна політика в Україні: навч. посіб. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. 304 с.
18. Громадський сектор та студентське самоврядування як складова розвитку українського суспільства : матеріали IV Міжнародної наук.-практ. студ. конф. – м.Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. 112 с.
19. Гусева Н., Красільнікова О., Молодіжна політика в Німеччині – приклад для наслідування. 2021. №1. С. 102-104.
20. Гутівський А. С. Проблема суб'єкта та об'єкта у молодіжній політиці/ *Гутівський А.С.: Актуальні питання реформування правової системи України*: зб. наук. ст. Л., 2007. Т. 1. 120 с.
21. Гуцалова М. Державна молодіжна політика як фактор залучення молоді до участі у державотворчих процесах. *Науково-методичний журнал Політологія*. 2009. № 97. Т. 110. 230 с.

22. Дабагян І. М., Павловська Л. І. Сучасна молодіжна політика в Європі (на прикладі Німеччини). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 2019. №2 С. 140-145.
23. Денисюк С. Ф. Сутність громадського контролю: співвідношення понять у теорії та законодавстві. *Актуальні проблеми державного управління. 2008. №2* С.34-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2008_2_48.
24. Державна молодіжна політика в Україні (друга половина 90-х років ХХ ст.) *Гуманітарний вісник*. 2014. № 34 С.244-246.
25. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021-2025 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 № 579. Дата оновлення: 08.03.2023. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text>.
26. Деякі питання здобуття освіти та професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад»: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 446. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446-2021-%D0%BF#n45>.
27. Дослідження проведене Центром незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» на замовлення Міністерства молоді та спорту України Молодь України. 2017. Центр незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА». Тернопіль. 2017.
28. Драпушко Р. Г., Горінов П. В. Правові основи адміністративно-правового регулювання діяльності молодіжних консультативно-дорадчих органів в Україні. *Юридична Україна*. 2022. № 1. С.
29. Драпушко Р.Г., Горінов П.В., Попатенко М.М., Філик Н.В. Молодіжна політика України через призму демографічних: стан та тенденції. *Державна сімейна та молодіжна політика: законодавство, методи та практики*. Київ : ДІСМП, 2022. № 1. С. 31–38.

30. Загорського В. С. Ліпенцева А. В. Проблеми розвитку публічного управління в Україні. *Матер. наук.-практ. конф. за міжнар. уч.* Львів, 11 – 12 квітня 2019 р. 348 с.
31. Захаренко К. В. Специфіка взаємодії державної влади та молодіжних організацій. 2010. 233 с.
32. Зіньков Р., Мануйлов І., Шаповал Е. Молодіжний рух у США. Молодіжні НУО в Україні та світі: навч. посіб./ за ред. Л. Кудіна, Н. Демчук,
33. Кавилін, О. А. Інституціоналізація політичної участі молоді в сучасній Україні: дис. к. політ. н.; спеціальність 23.00. 02 – політичні інститути та процеси. 2016.
34. Карагулян Е.А., Тепляков Д.О. Молодіжна політика Скандинавських країн. *Економіка, підприємництво і право*. 2021. Том 11. № 8. С. 2045-2062.
35. Карнаух А. О. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні. *Політичний менеджмент*. 2005. №4. С. 65-68.
36. Карпич І. О., Коляда Н. М. Соціальна політика: навч. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 172 с.
37. Кербаль М. Зарубіжний досвід формування нормативно – правової бази щодо молодіжної політики. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. 2008. № 13 С. 123–129. URL <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/78143>.
38. Кіндрат Л. Р. Виклики молодіжної політики України крізь призму соціологічних досліджень. *Публічне управління: ціннісні орієнтири, стандарти якості та оцінки ефективності*: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. м. Київ, 2017. С. 45-47.
39. Кіндрат Л. Р. Основні підходи до визначення поняття «участь молоді» / Кіндрат Л. Р.: зб. наук. пр. Національної академії державного управління при Президентові України. К. 2017. Вип. 1. С. 135-150.
40. Кіндрат Л. Р. Удосконалення інституційно-функціонального механізму забезпечення участі молоді в публічному управлінні в Україні.

Теорія та практика публічного управління та адміністрування у XXI сторіччі: матеріали II всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю здобувачів вищої освіти та молодих вчених м. Київ: НАДУ, 2018. С. 114-116.

41. Кіянка І. Б. Політична стабільність: суть і основні засоби її досягнення в Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 – політичні інститути та процеси / І. Б. Кіянка ; Львівськ. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2003. - 18 с.

42. Кнітель-Топча В. В. Державна молодіжна політика на регіональному рівні: європейський досвід для України. ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2019. URL : <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/720>.

43. Ковбасюк Ю.В., Семенченко А.І., Сурмін Ю.П. Інституційне забезпечення кадрової політики у публічному управлінні : *місія, роль та місце Національної академії державного управління при Президентові України* : тези доп., м. Київ., 28 квітня 2015 р. Київ, 2015. С.148-152 .

44. Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень / Конференція міжнародних неурядових організацій Ради Європи. 2009 URL: <https://rm.coe.int/16802>.

45. Козак А.С. Студентське самоврядування європейського типу: *матеріали міжнародної студентської конференції*, м. Суми, 18-20 березня 2016 Суми, 2016. 194 с.

46. Корсак К.В. Великобританія: система освіти і підготовки наукових кадрів. *Науковий світ*. 1999. №4. С. 84-85.

47. Кучер І. А. Концептуальні основи реалізації молодіжної політики в ЄС. *XXIII Всеукраїнська щорічна науково-практична конференція «Могілянські читання*. Миколаїв. 2020 С. 43-45.

48. Лазор О. Взаємодія органів місцевого самоврядування та державної влади Німеччини у сфері молодіжної політики / О. Лазор: "Ефективність державного управління": зб. наук. пр. 2002. Вип. 1/2. С. 248-253.

49. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України: навч. посіб. Київ: Академія, 2011. 256 с.

50. Лушагіна Т. В., Соловйова А.С. Особливості взаємодії молоді з органами державної влади та місцевого самоврядування. *Політичні інститути та процеси*. 2021. №2. С. 48-49.

51. Малиновський В. Від студентської аудиторії до управлінського кабінету (з досвіду залучення молоді на державну службу у Волинській області) *Вісник державної служби України*. 2010 №4. С. 39.

52. Мачуліна І.І. «Соціологія молоді» для студентів спеціальності «Соціологія»: курс лекцій. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2013. 92 с.

53. Молодь України – 2017. Центр незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА». 2017 р. 28 «Реформа державної служби»: про конкурс і плани Уряду. *Українська правда*. 2017. С. 15-19.

54. Молодь: її права та соціальне становлення в сучасній Україні: Роз'яснення Міністерство юстиції України від 13.09.2012 р. N0032323-12. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0032323-12#Text>.

55. Навчальна програма Молодіжний працівник. URL www.youth-worker.org.ua.

56. Некрутенко Н. П. Моніторинг нормативно-правової бази регулювання молодіжного сегмента ринку праці в Україні URL : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/soc/05nnprpu.pdf> .

О. Обухівська. Київ: 2005. 104 с.

57. Пантюхін В. О., Купріянова Д. В. Залучення молоді до навчання за напрямком «Державне управління» як шлях до підвищення ефективності державної служби URL http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2011_17/.

58. Парубчак І. О. Особливості проблематики державної політики соціалізації молоді в Україні на сучасному етапі: політичні та соціально-гуманітарні фактори. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 1 (24). С. 64 – 68.

59. Парубчак І. О., А. М. Балашов, Д. А. Соловей: Механізми публічного управління, 2020 № 1 (24). 2020.
60. Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні. Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи. Рада Європи, липень 2015. URL: <https://rm.coe.int/168071b58f>
61. Петрівський А.О. Механізми інтеграції молоді у процеси публічного управління. Львів: УКУ, 2021. 77 с. URL : <https://er.ucu.edu.ua/handle/1/2935>.
62. Пеша І. В. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері. Київ 2-е вид. ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. 40 с.
63. Плоский К. В. Основні проблеми та напрямки залучення молоді до державної служби. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. №3. С. 263-270.
64. Плотніков П. В. Партнерство молоді та органів влади – шлях до прискорення соціалізації. Донецьк : Поліграфіст, 2001. 330 с.
65. Подобєд Н.В. Міжнародний досвід реалізації молодіжної політики та можливості його застосування в Україні. *Економіка та держава* 2011. № 9. С. 122–127.
66. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник В. П. Горбатенко, Ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ, 2004. С. 367.
67. Половинчак Ю.М. Громадська думка про правотворення *Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»*. Київ, 2021. № 9.
68. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17.11.2011 № 4061-VI.URL. Дата оновлення 01.01.2022. URL <http://zakon0.rada.gov.ua>.

69. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. Дата оновлення 19.10.2023. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.

70. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України»: Постанова Кабінету Міністрів України на 2016–2020 роки від 18.02.2016 №148 (Дата оновлення 08.03.2023. URL <http://zakon.rada.gov.ua/laws/>

71. Про затвердження Порядку проведення стажування громадян з числа молоді, які не перебувають на посадах державної служби, в Міністерстві у справах ветеранів України: Наказ від 15.06.2021 № 125 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-21#Text>.

72. Про місцеві вибори: Закон України від 14.07.2015 № 595-VIII. Дата оновлення 10.07.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19#Text>.

73. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року: Указ Президента України від 16.03.2021 № 94/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>.

74. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021. Дата оновлення: 27.04.2021 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>.

75. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 10.11.2015 № 389-VIII 28. Дата оновлення 19.10.2023. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

76. Про Програму підготовки та залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, створення умов для її професійного зростання: Постанова КМУ від 10 вересня 2003 р. № 1444. *Офіційний вісник України*. 2003. № 37. С. 1997.

77. Реформа державної служби: Про конкурс і плани уряду. *Українська правда*. 2017. URL : <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/08/20/7152653>.

78. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 376 с.

79. Соціально-політичні проблеми сучасності: *V Всеукраїнська наукова конференція студентів і молодих вчених*: тези доповідей наук.-практ. конф. м. Дніпро, 20 березня 2020 р. Дніпро, 2020. 136 с.

80. Соціологія: Курс лекцій / за ред. В. М. Пічі. Київ: Заповіт, 1996. 221 с.

81. Стельмах В. О. Політична соціалізація молоді: досвід Польщі / В.О. Стельмах. *Оксана Стельмах: Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи*: збірник наукових праць/ упоряд. та відп. ред. проф. А.І. Кудряченка. К. 2012. С. 273-291.

82. Столяренко О. Б. Психологія особистості: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.

83. Сторожук Р. П. Зарубіжний досвід реалізації молодіжної політики. Державне будівництво. *Електронне наукове фахове видання Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України*. 2007. № 1. С.8-10. URL [file:///C:/Users/User/Documents/DeBu_2007_1\(1\)__51.pdf](file:///C:/Users/User/Documents/DeBu_2007_1(1)__51.pdf)

84. Сурмін Ю. П., Бакуменко В. Д., Михненко А. М.. *Енциклопедичний словник з державного управління* / ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ, 2010. 820 с.

85. Танчин І.З. Соціологія – наука про суспільство: навч. посіб. Львів: Українська академія друкарства, 2005. 360 с.
86. Тарасенко Т.М. Визначення освітнього напрямку в молодіжному законодавстві України / Т. М.Тарасенко Тетяна Тарасенко: *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. пр. Т.М. Тарасенко – Д., 2005. С. 163-173.
87. Участь молоді в суспільному житті: *Досвід, можливості, бар'єри*. Тези щоріч. доп. про становище молоді в Україні за підсумками 2011 року. Київ, 2012. С.100-107.
88. Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації: щорічна доповідь Президентові України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні. Тернопіль, 2017. 100 с.
89. Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціальнопедагогічної діяльності: теорія і практика. : монографія. Луганськ: Альма-матер, 2006. 320 с.
90. Хохрякова І. Державні програми у сфері зайнятості молоді в Україні. *Держава та регіони*. 2009. № 1. С. 179 -186.
91. Чугаєвський В. Г. Молодіжна політика й соціальна робота: навч. посіб. Київ: ВПЦ Київський університет, 2005. 126 с.
92. Шайгородський Ю. Ж., Андрійчук Т.С., Дідух А. Я. Влада і суспільство: діалог через громадські ради: монографія. Київ: 2011. 148 с.
93. Штанська О. В. Зарубіжний досвід взаємодії молодіжної політики та політики зайнятості. *Теорія та практика державного управління*. 2010. №4. С.82-91.
94. Ярошенко О. М. Проблеми та перспективи правового регулювання зайнятості та праці молоді. *Вісник Академії правових наук України*. Харків, 2004. № 4 (39). С. 206.
95. Arnstein Sherry R. A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*. Vol. 35, 4. July 1969. P. 216-224. URL

<https://organizingengagement.org/models/ladder-of-citizen-participation> (дата звернення: 14.11.2023).

96. Opinion of the Committee of the Regions on ‘Full involvement of young people in society. *Official Journal of the European Union*. 2008. № C 172-13. URL <https://eur-lex.europa.eu/legal> (дата звернення: 12.11.2023).

97. Study on the State of Young People and Youth Policy in Europe 9 (Final report). UN, 2001. 147 p. <http://www.politiquesenfancejeunesse.org/wp-content/uploads/2016/04/Young-people-youth-policy-IARD-2001.pdf> (дата звернення: 10.11.2023).

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Ковальов Вячеслав Вадимович, магістрант 2 курсу магістратури, форма навчання денна, факультет соціології та управління, спеціальність «публічне управління та адміністрування» освітньо-професійна програма «публічне управління та адміністрування», адреса електронної пошти slava.kovalev1969@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Участь молоді в публічному управлінні України: форми та механізми залучення» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Ковальов В.В.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник) Глазунов В.В.